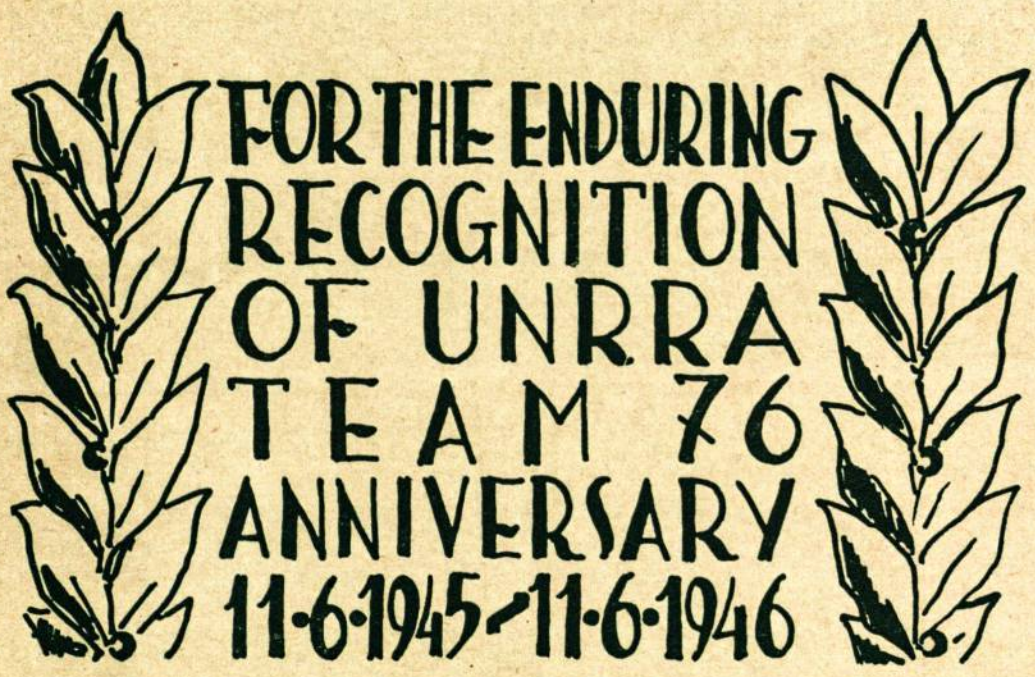
ALGUVOS BARAS

Nepriodinis leidinys Nr6

Kempten 1946·VII·15

ALGIVOS BARAS

Kempten 1946 VIII 15 Nr 6

Tegul saulė Lietuvos
Tamsumus prašalina...

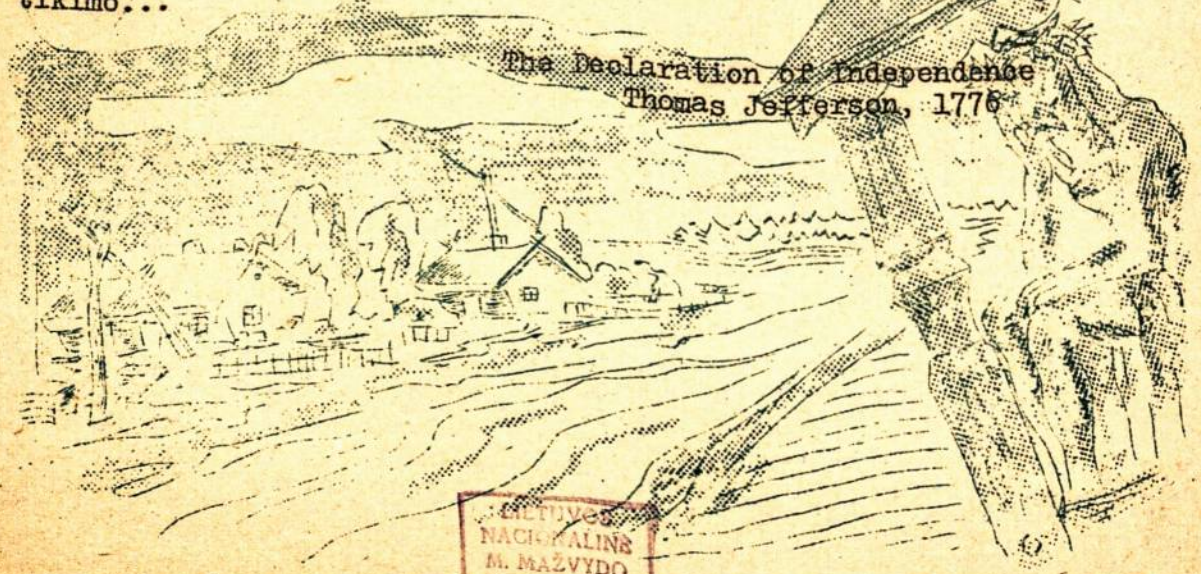
Let the sun drive darkness
Out of Lithuania...

The Lithuanian National Song
Dr.V.Kudirka

We hold these truths to be self-evident, that all men are created equal, that they are endowed by their Creator with certain unalienable Rights, that among these are Life, Liberty and the pursuit of Happiness. That to secure these rights, Governments are instituted among Men, deriving their just powers from the consent of the governed...

Mes laikome šias tiesas savaime aiškiomis: kad visi žmonės yra sukurti lygūs; kad jie savo Kūrėjo yra apdovanoti tam tikromis nenusavinamomis teisėmis, kurių tarpe yra Gyvenimas, Laisvė ir Laimės siekimas; kad toms teisėms saugoti yra įsteigtos Žmonių tarpe Vyriausybės, kildinančios savo teisingus įgaliojimus iš valdomųjų sutikimo...

The Declaration of Independence
Thomas Jefferson, 1776

LIETUVOS
NACIONALINĖ
M. MAŽVYDO
BIBLIOTEKA

UNRRA TEAM 76 METINIŲ PROGA

I am reminded by my secretary, Miss Astrid Johanson, that on June 11th 1945, I had the honour of accepting the responsiblity for the care of the Peoples belonging to the Baltic Group of Displaced Persons in Kempten. On this day, Team No.76, as it was then constituted also accepted a similar responsibility for a great number of other People, for instance the large White-Russian colony who to my regret were transferred to Füssen and since this time we lost most of our Estonians, which event I am sure was very much regretted by us all.

I shall never forget the 11th of June last year, and the wonderful reception you gave me both in the Oberreal School and in the Park School. The weather was glorious and the world seemed full of flowers and songs and you people reacted so kindly for what had been done for you and the promise of what the future might hold after many years of tribulation. As I was introduced by Capt.Heins of the U.S. Army /DP Team 101/, I remember the picture you presented was one of colour and happiness and in each instance you burst into song, dressed as you were in National costume and surrounded by flowers. I remember I was nearly choked by emotion but I managed to make a few simple speeches. I told you I remember that UNRRA would support you. I could not

Man priminė mano sekretorė, Miss Astrid Johanson, kad aš 1945 m. birželio 11 d. esu turėjęs garbę imtis atsakomybės už žmonių, priklausančių bevietčių /DP/ baltų grupei, globą Kemptene. Tą dieną 76-sis skyrius, kai jis tuomet buvo patvirtintas, taip pat perėmė panašią atsakomybę už nemažą skaičių ir kitų tautų, pvz., didelę baltarusių kolonijų, kuri mano apgailestavimui perkeldinta į Füsseną, o nuo to laiko mes netekome ir savo estų, kurių išvykimas, aš tikras, buvo mūsų visų didžiai apgailestaujamas.

Niekados aš neužmiršiu praėjusių metų birželio 11 d. ir to gražaus priėmimo, kurį jūs man surengėte aukšt.realinėje mokykloje, tiek Parko mokykloje. Oras buvo puikus ir pasaulis atrodė pilnas gėlių ir dainų, o jūsų žmonės buvo toki dėkingi už tai, kas jums buvo padaryta, ir už pažadą, ką ateitis jums gali duoti po tiek daug kentėjimo metų. Kai JAV kariuomenės kapitono Heins /DP Team 101/ buvau pristatytas, atsimenu, jūsų vaizdas buvo vienas iš spalvų ir džiaugsmo, ir kiekviena proga jūs išsiveržd avote su daina, pasipuošę, kaip kad buvot, tautiniais drabužiais ir apsikaišę gėlėmis. Prisimenu, buvau beveik prislopintas jausmo, bet nesusilaikiau netaręs jums kelių paprastų žodžių. Pasakiau jums, atsimenu, kad UNRRA rems jus. Aš

see so far ahead then, but nevertheless a year has nearly passed and we are still together. I still cannot prophesy the future but much has happened and one can only trust and pray that all of your lives will eventually be mended after the terrible world upheaveal. I also remember that I asked for your complete cooperation to assist us in the task that lay ahead. This you have so kindly given us and for which on behalf of my Team and myself, I thank you.

Since the days of which I speak a strong Team of people have joined me to assist in carying out our work and I am sure that you have been as pleased as I have to have such good folks to work with you and for you as Mr.Washington, Mr.High, Mme.de Sorbier, Dr.and Mrs.Petitjean, Miss Hughes, Messrs.Chaudron and Marie and such latecomers as Mr.Rietveld, Mons.Potel and those other of the Team who have recently joined us from the ranks of the Displaced Persons themselves.

On June 11th, 1946, which will complete a whole year of activities on the part of Team 76 it would have been nice to have celebrated the event with a feast and celebrations but I regret due to a terrible world-wide shortage of food, that this is impossible, so that the best we, the members of UNRRA Team 76 can do, is to send you our greetings and heart-felt good wishes that God in his mercy and goodness will look after you all and assure your future in peace and happiness.

negalėjau tuomet tiek toli numatyti, tačiau vis dėlto jau mažne metai praėjo, o mes tebesame drauge. Vis negaliu pranašauti ateities, bet daug kas jau įvyko ir tik vieno galiu tikėtis ir maldauti, kad jūsų visų gyvenimas pagal galimybę pagerėtų po baisių pasaulio sukrėtimų. Taip pat prisimenu, kad aš prašiau jūsų visiško bendradarbiavimo, remiant mus tuose uždaviniuose, kurie stovi priešaky. Jūs esate tatai taip maloniai atlikę, ir už tai savo skyriaus ir savo paties vardu jums dėkoju.

Nuo tos dienos, apie kurią kalbu, pajėgus skyrius žmonių susitelkė padėti man atlikti mūsų sunkaus darbo ir, aš tikras, kad jūs esate patenkinti, lygiai kaip aš, turėdami tokius gerus žmones dirbti su jumis ir jums kaip Mr.Washington, Mr.High, Mme.de Sorbier, Dr.ir Mrs.Petitjean, Miss Hughes, Messrs.Chaudron ir Marie ir tokius vėliau atvykusius kaip Mr.Rietveld, Mons.Potel ir visus kitus iš skyriaus, kurie neseniai prisijungė prie mūsų iš pačių bevičių /DP/ tarpo.

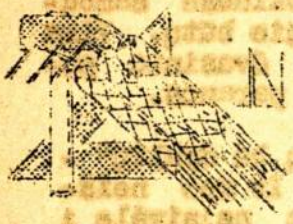
1946 m. birželio 11 d., kurią sukaks ištisi metai mūsų 76 skyriaus veikimo, būtų buvę gražu tą įvykį paminėti kokia šventė ir iškilmėmis, bet ryšium su baisiai dideliu visame pasaulyje maisto stigliumi aš apgailestauju, kad tai yra neįmanoma, taip jog geriausia, ką mes, UNRRA 76 skyriaus nariai, galime padaryti, yra - pasiųsti jums savo sveikinimus ir tikrai nuoširdžius linkėjimus, kad Dievas savo gailestingumu ir gerumu jumis visais rūpintųsi ir laiduotų jūsų ateitį taikai ir laimei.

C.W.le Grand
Captain
Director UNRRA Team 76

UNRRA Team 76 Direktorius kpt. C. W. le GRAND

NO ROSE WITHOUT THORN...

NĖRA ROŽIŲ BE DYGLIŲ...

SPEECH HELD BY THE CHAIRMAN OF THE LITHUANIAN ASSEMBLY CENTER ON JUNE 11.1946 AT THE STADTTHEATRE / LIETUVIU KOMITETO PIRMININKO KALBA, PASAKYTA 1946 M. BIR ELIO 11 D. MIESTO TEATRE.

Dear Captain, Officers of UNRRA Team 76, Ladies and Gentlemen,

A year ago capt.C.W.le Grand was the first one to let us know that as of this day UNRRA is overtaking the guidance of Displaced Persons. What is it and what it intends to do whit us-were questions of the day. But in a considerable short time as soon as capt.C.W.le Grand gave us few words in his speech held to us, we found out what support it should mean to us homeless people. While looking at this tall English Gentleman we started to face our future with great and firm hopes. A little later Mr.Washington, Mr.High, M-me E.de Sorbier, Dr.Cl.Petitjean arrived to join the Team. Close ties were immediately established connecting the Team and Displaced Persons Centers.

It is, indeed, very agreeable to state that during this past year brandy, cards and black market were not the main occupations of our inmates. Owing to this Team we succeeded in carrying out vital cultural programs. Secondary and primary schools, day nursery, popular ity University, various vocational courses are results of hard continued

Brangusis Kapitone, Unrros 76 skyriaus Bareigūnai, Ponios ir Ponai,

Prieš metus kpt.C.W.le Grand pirmas davė mums žinią, kad nuo tos dienos UNRRA imasi vadovauti beviečiams /DP/. Kas tai yra ir ko ji nori - buvo tų dienų klausimai.Bet per labai trumpą laiką, vos kpt.C.W.le Grand'ui savo kalboje pasakius mums kelis žodžius, mes supratome, kas per pagalba turima galvoje mums, benamiams žmonėms. Žiūrėdami į šį augalotą anglų džentelmeną, mes pradėjome žvelgti į savo ateitį su didelėmis ir tvirtomis viltimis. Kiek vėliau atvykę įsijungė į skyrių Mr.Washington, Mr. High, M-me E.de Sorbier, Dr.Cl. Petitjean. Glaudūs ryšiai tuojau pat pasidarė tarp skyriaus ir išvietintųjų centrų.

Iš tikrųjų, labai malonu pripažinti, kad per tuos praeitus metus degtinė, kortos ir juodoji rinka nebuvo pagrindiniai mūsų gyventojų verslai. Šio skyriaus dėka mums pasisekė įvykdyti esmines kultūrines programas. Gimnazija ir pradžios mokykla, vaikų darželis, liaudies universitetas, įvairūs amatininkų kursai yra išdavos kieto nuolatinio darbo ir pastangų, įvykdytų skyriaus.

work and efforts put in effect by the Team. It is also agreeable to disclose that at any opportunity available we saw capt. C.W.le Grand and other UNRRA officers, as guests of honour, being present and enjoying our receptions, graduation ball, concerts or other gatherings, no matter of what nature it happened to be. This all gives us moral satisfaction and aid.

"No roses without thorn", says a proverb. And we too didn't escape [illegible] at certain moments running into such roses with thorn. And here too we found in person of capt.C.W.le Grand and his staff shelter and broad shoulders and in critical moments genouine solutions while solving vexed questions.

In order to express our greatest gratitude to Team 76 we take this opportunity to hold this performance. You will be able to see what achievements our local Assembly Center choir, conducted by musician P.Armonas, has gained.

Finally I send in the name of the Assembly Center best regards to capt.C.W.le Grand and his staff and wish many happy returns of the day. It is our desire the Team would have success to carry on further its charitive work with the same patient as it did up to this date.

Miela irgi pažymėti, kad kiekviena tinkama proga mes matėme kpt.C.W.le Grand ir kitus Unrros pareigūnus kaip garbės svečius, dalyvaujančius ir džiuginančius mūsų priėmimuose, gimnazijos išleistuvėse, koncertuose arba kitokiuose sambūriuose, kokie jie būtų. Visa tai duoda mums dvasinio pasitenkinimo ir paramos.

"Nėra rožių be dyglių" - sako priežodis. Ir mes neišvengėme kai kada neįsivėlę į tokias dygliuotas rožes. Ir čia mes rasdavome kpt.C.W.le Grand asmenyje ir jo įstaigoje prieglaudą ir plačius pečius, o kritiškomis akimirkomis - išmingus painių klausimų išsprendimus.

Norėdami pareikšti savo didžiausią dėkingumą 76 skyriui, mes naudojamės proga šiai pramogai surengti. Jūs gausite pamatyti, kokių žygių yra pasiekęs mūsų vietinis stovyklos choras, vadovaujamas muz.P.Armono.

Galop aš stovyklos vardu reiškiu pagarbą kpt.C.W.le Grand'ui ir jo įstaigai ir linkiu ilgiausių laimingų metų. Mūsų pageidavimas, kad skyrius ir toliau sėkmingai dirbtų savo labdaros darbą su tokiu pat atsidėjimu kaip iki šiol.

K.Pabedinskas
Chairman of the Lithuanian
Assembly Center

CAPT. C.W. LE GRAND

ABOUT THE COOPERATING STAFF

APIE BENDRADARBIUS

EXTRACT FROM SPEECH HELD AT STADTTEATRE ON JUNE 11.1946/IŠTRAUKA IŠ KALBOS, PASAKYTOS TEATRO SALEJE 1946 M. BIRŽELIO 11 D.

There are a number of people here tonight who were not in Kempten a year ago today and there are some who have already left us and I regret so much that my good old friend Dr.Kaškelis is not with us tonight. I am also sorry that Capt.Heins of the U.S.Army whom you all loved is not with us. As I look around however I see many familiar faces. Faces that one has got to know so well and from which one can expect a friendly smile. Team No.76 was not very strong a year ago today and if had not been for Miss Astrid Johanson and Mr.Bill Daukantas it is difficult to know how we could have carried on.

At the end of July however, the Team was strengthened very considerably by the arrival of Mr.High, Mr.Washington, Mme.de Sorbier, Miss Hughes, Dr.Petitjean and Miss Villaire represented one of the finest Teams any Director had the fortune to meet. They all realized very quickly what the position was in Kempten and threw their heart and soul into the work of assisting me, with the result you know.

Mr.High has a most excellent Supply system set up, which I am proud to say is the admiration of all who examine it.

Mr.Washington and Miss Hughes have I think without a doubt, a really excellent Welfare Organisation established and everybody's requirements receive a sympathetic hearing.

Mme.de Sorbier is responsible for the Administration and in ma-

Čia yra šįvakar žmonių, kurių prieš metus šią dieną nebuvo Kemptene, ir yra kitų, kurie mus jau paliko, ir aš taip gailiuosi, kad mano geras senas draugas Dr.Kaškelis šįvakar ne su mumis. Man taip pat liūdna, kad JAV armijos kapitonas Heins, kurį jūs visi mylėjote, ne su mumis. Bet, apsidairydamas, matau daug pažįstamų veidų. Veidai, kuriuos teko taip gerai pažinti ir iš kurių gali tikėtis draugiško šypsnio. 76 nr. skyrius prieš metus buvo nelabai stiprus, ir jei nebūtų buvę Miss Astrid Johanson ir Mr.Bill Daukanto, sunku žinoti, kaip mes būtume ištesėję.

Tačiau liepos gale skyrius buvo labai žymiai sustiprintas atvykus Mr.High, Mr.Washington, Mme.de Sorbier, Dr.Petitjean ir Miss Villaire. Tie žmonės atstovavo vienam iš puikiausių skyrių, kurį koks nors direktorius turėjo laimę sutikti. Jie veikiai suvokė, kokia padėtis buvo Kemptene, ir dėjo širdį ir sielą darbui man pagelbėti su pasisekimu, kurį jūs žinote.

Mr.High įsitaisė puikiausią tiekimo sistemą, kuri, aš pasididžiuodamas sakau, yra nusistebėjimas visų, kas ją patiria.

Mr.Washington ir Miss Hughes, be abejonės, turi įsteigę tikrai puikią labdaros organizaciją, ir kiekvieno reikalavimai čia gauna su užuojauta išklausymą.

Mme.de Sorbier atsakinga už administraciją, ir daugeliu at-

ny respects hers is the heaviest burden of all because it is so thankless but I am sure you appreciate the work she does on you behalf.

Dr.Petitjean who as you know is married to the Team Nurse and by the way they have a young assistant who was born to them some months ago. These people carry the weight of the Medical problems and I am sure like ourselves, you are very satisfied with the work they do on your behalf. Had I the time I could refer to the many disappointments the Doctor and I experienced over the DP Hospital.

I must of course in passing refer to the newcomers such as my Deputy Director Mr.Rietveld, who is in charge of the new employment program of which no doubt you will hear more as time goes on. Then there is Mr.Potel, the Messing Officer who has been responsible for setting up the central dining halls. A very latecomer is Mr.Bontemps who is responsible for the camps in Oberstdorf and Immenstadt. Messrs.Marie and Chaudron have been here over a year and you know them very well. I must now refer to my other Team colleauges recruited from the ranks of Displaced Persons as follows: Miss Astrid Johanson, Mr. Bill Daukantas, Mr.Vytas Grubliauskas, Miss A.Sternfeldt, Miss Balodis, Miss I.Ganke. All of these people are doing excellent work and we welcome them to our ranks. And there are others too numerous to mention, but I should like to mention the names of Mr. Lemberg, Miss Popoff-Priestly, Mr.Kozlowski for the really excellent work they have done and are doing.

All that I have said goes to prove that we would not have got very far had it not been for the help you give us and in this respect I must beg you for as much co-operation and hard work on behalf of UNRRA that you can give us.

žvilgių jos našta sunkiausia iš visų, nes tokia nedėkinga, bet aš esu tikras, kad jūs vertinate darbą, kurį ji dirba jūsų labui.

Dr.Petitjean, kaip jūs žinote, yra vedęs skyriaus med.seserį, ir tuo būdu jie turi jauną pagelbininką, kuris jiems gimė prieš kelis mėnesius. Šie žmonės neša medicinos problemų naštą, ir aš esu tikras, kaip ir jūs, kad jūs esate labai patenkinti darbu, kurį jie atlieka jūsų labui. Kad turėčiau laiko, galėčiau paminėti daugel nusivylimų, kuriuos daktaras ir aš esame patyrę iš DP ligoninės.

Žinoma, aš probėgomis turiu paminėti naujokus, kaip savo pavaduotoją direktorių Mr.Rietveld, kuris rūpinasi nauja darbo programa, apie kurią jūs, be abejo, ilgainiui daugiau išgirsite. Paskum yra Mr.Potel, bendrojo maitinimo valdininkas, kuris buvo atsakingas už centrinių valgyklų įsteigimą. Paskučiausiai atvykęs yra Mr.Bontemps, kuris atsakingas yra už Oberstdorfo ir Immenstadto stovyklas. Messrs. Marie ir Chaudron čia jau daugiau kaip metai ir jūs labai gerai pažįstate. Dabar turiu paminėti kitus savo skyriaus kolegas, paimtus iš DP tarpo, kaip antai: Miss Astrid Johnson, Mr.Bill Daukantas, Mr.Vytas Grubliauskas, Miss A.Sternfeldt, Miss I.Balodis, Miss I.Ganke. Visi tie žmonės puikiai dirba, ir mes sveikiname juos savo tarpe. Yra ir kiti, kurių tiek daug, kad paminėčiau, bet norėčiau paminėti pavardes Mr.Lemberg, Miss I.Popoff-Priestly, Mr.Kozlowski, kurie tikrai puikiai dirbo ir tebedirba.

Visa tai, ką pasakiau, rodo, kad mes nebūtume labai toli nuvažiavę be jūsų pagalbos, ir, atsižvelgiant į tai, aš turiu jus prašyti Unrros labui ko daugiau bendradarbiavimo ir sunkaus darbo, kurį jūs galite duoti.

GRATITUDE

TO CAPT. C.W. LE GRAND

PADĖKA KPT. C.W. LE GRAND

One year has already elapsed since we are under control of UNRRA Team at Kempten.

We take this opportunity to express our most sincere gratitude for Your care and efforts in respect of our, as homeless people, existence.

We, Lithuanians, living with firm hopes, are convinced that the work in which UNRRA is engaged promotes on a considerable large scale the ideas of liberty and humanity for all nations, as same these efforts UNRRA is taking will make available for us to become real people again.

Vieneri metai šiandien sukanka, kai mes čia, Kemptene, esame UNRRA globojami.

Šia proga leiskite mums pareikšti Tamstai didelę padėką už rūpestį ir padėtą darbą dėl mūsų, kaip netekusių tėvynės žmonių, egzistencijos.

Mes, lietuviai, gyvendami viltimis, esame įsitikinę, kad UNRRA globos darbas vien prisideda prie tautų laisvės ir žmoniškumo įgyvendinimo, o per tai suteiks mums galimybę vėl tapti tikrais žmonėmis.

Kempten, 11.6.1946

Lithuanian Assembly Center
at Kempten

J.S.V.

Keletas įspūdžių iš paminėjimo

UNRRA Team 76 metinių proga, 1946 m. birželio 11 d., lietuvių kolonija Kemptene, reikšdama padėką tos organizacijos direktoriui kpt.C.W.le Grand ir pareigūnams už rūpestingą tremtinių globą, pasistengė surengti iškilmingą paminėjimą.

Miesto teatro salėje turėjome koncertą, į kurį buvo pakviesti visi vietinės Unrros pareigūnai su direktorium priešaky, taip pat iš kitų Kemptene esančių tautybių DP kolonijų svečių ir mūsų kolonijos pareigūnai. Koncerto pradžioje Kempteno lietuvių komiteto pirm.dipl. inž.K.Pabedinskas susirinkusiems tarė žodį /plg.5 psl./. Po jo gražią kalbą pasakė dir.kpt.C.W.le Grand, apžvelgdamas UNRRA Team 76 darbą ir bendradarbiavimą su tremtinių kolonijomis. "Mums, kitataučiams, patinka jūsų dainavimo papročiai, kai jūs laimingi, taip pat ir šį vakarą mes minime šia laiminga proga dainuodami ir šokdami" - pareiškė kalbėtojas. Direktoriaus kalbos ištrauka įdėta šiame leidinyje /plg.7 psl./. Tada kpt.C.W.le Grand'ui, stovinčiam scenoje prieš tautiniais apdarais pasipuošusį mūsų ansamblį, viena ansamblietė įteikdama gėlių, per petį perjuosė kolonijos narės El.Skladai-

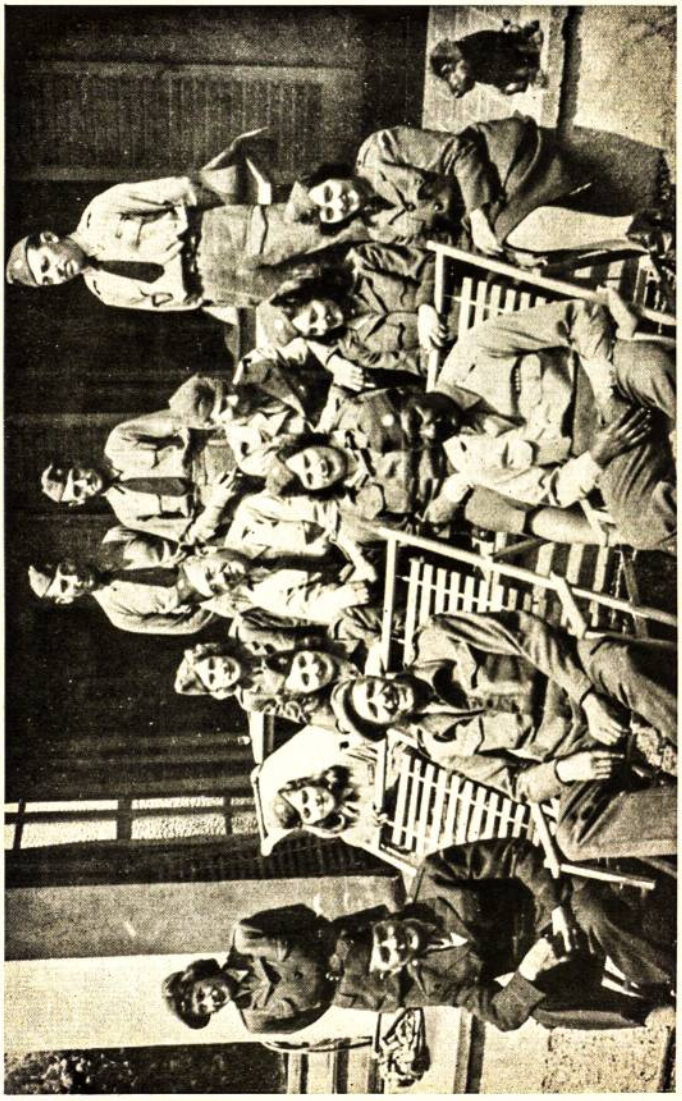
tytės dailiai nuaustą tautinę juostą su įrašu "Capt.C.W.le Grand, Lithuanian 11.6.46", o vienas gimnazijos mokinys, taip pat tautiškai apsitaisęs, angliškai perskaitė dir.kpt.C.W.le Grand'ui ir jo bendradarbiams lietuvių komiteto padėkos raštą /plg.9 psl./. Lyg graudus susijaudinimas buvo matyti iš direktoriaus akių, kai jam taip reiškė pagarbą dėkingi lietuviai tremtiniai, gausingais plojimais rodydami savo nuoširdumą.

Koncerto programoje kaip reikiant pasirodė muz.P.Armono vadovaujamas ansamblis - mišrusis choras ir moterų sekstetas su dainomis. Be to, solistės Bičkienė ir Daugėlienė, akomponuojant Reithinger, gražiai padainavo solo dalykų, o gimnazijos mokiniai pašoko tautinių šokių. Programoje girdėjome lietuvių ir pasaulinių kompozitorių kūrinių.

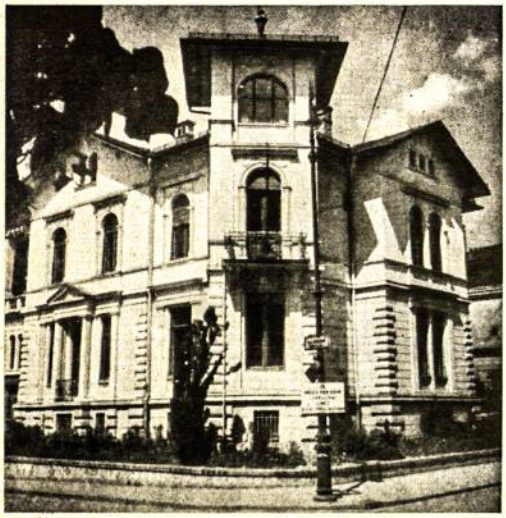
Vakare "Vytie's" bendrabučio salėj susirinko jaukus pobūvėlis, kur teikėsi apsilankyti beveik visi Unrros pareigūnai ir kviestiniai svečiai. Čia nuotaikingai padainavo op.solistė P.Radzevičiūtė. Buvo pasilinksminimas su dainomis ir šokiais. Be kitų, čia kalbą pasakė mums visiems ypač nuoširdus UNRRA Welfare Officer Washington. Labai reikšmingą žodį vėl tarė dir.kpt.C.W.le Grand, pabrėždamas, kad Anglija esąs didelis kraštas, turįs daug kolonijų, dėl to tenai gyvenimas einąs labiau praktiškąja linkme ir pamirštamos tautinės tradicijos - liaudies dainos, šokiai, drabužiai. Šiuo atžvilgiu lietuviai esą ištikimesni tautinei dvasiai. Jie, nors ir mažo krašto atstovai, palaiką daug istorinių tradicijų net ir DP sąlygomis gyvendami. Jis nežinąs, kiek jį lietuviai suprato, tačiau jis per metus laiko mus gerai pažinęs ir mumis didžiuojąsis. Jis nežinąs, ar čia jam ilgai teksią būti, tačiau, ir atsiskyręs, jis niekuomet nepamiršiąs baltų. Jis nieko bloga negalėsiąs pasakyti apie juos, o vien gera. Jam niekur netekę taip nuoširdžiai, taip vaikiškai linksmintis kaip su mumis. Mes esą mokame žaisti ir linksmintis it vaikai, ir tuo užkrečiame su mumis drauge esančiuosius. Ypač reikią mums saugoti savo tautinius papročius, drabužius, dainą, šokius. Esą, reikia nešti savo tautinę kultūrą visuomet ir visur, nors ir kažinkokiose sąlygose būtume.

SOME IMPRESSIONS OF CELEBRATION: Herewith we present some impressions in connection with the celebration of UNRRA Team 76 anniversary held by the Lithuanian Assembly Center on June 11. 1946 at Stadttheatre and camp "Vytis" in order to express gratitude to the Team in question.

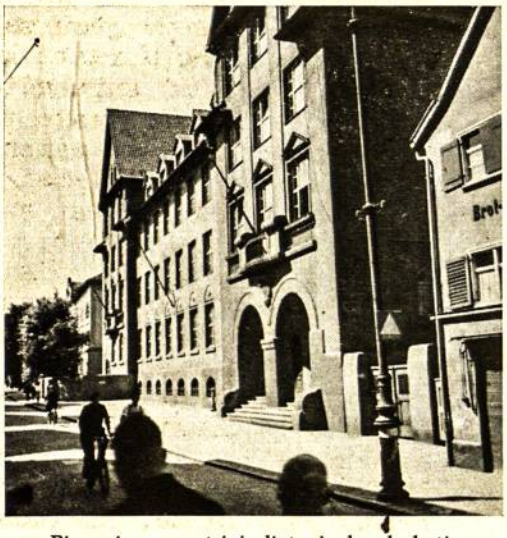
UNRRA Team 76 valdininkai su dir. kpt. C. W. le Grand vidury

UNRRA Team 76 įstaigos patalpos / Sedanstr. 10 /

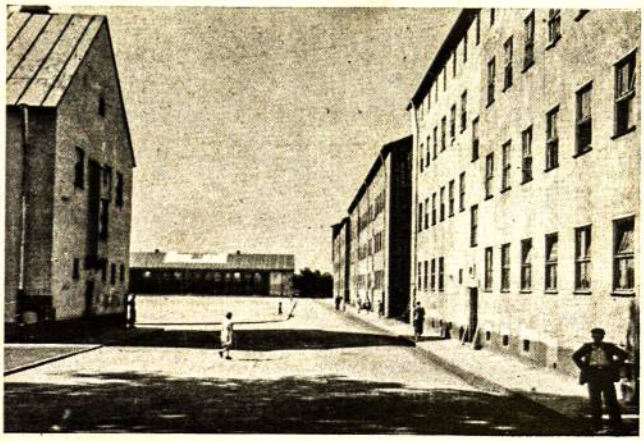
Sielų koplyčia. Pirmoji lietuvių susibūrimo vieta Kemptene

Pirmasis — centrinis lietuvių bendrabutis / Oberrealschule /

Šv. Antano bažnyčia. Čia sekmadieniais mes meldėme Lietuvai laisvės

„Vytauto" bendrabutis / buv. karo ligoninė /

LETTER OF GRATITUDE

Padėkos Raštas

21 June 1946

TO: MR.PABEDINSKAS, LEADER OF THE LITHUANIAN ASSEMBLY CENTER AND ALL LITHUANIAN PEOPLE OF KEMPTEN / PONUI PABEDINSKUI, LIETUVIU KOMITETO PIRMININKUI, IR VISIEMS KEMPTENO LIETUVIAMS.

Dear Mr.Pabedinskas:

I regret that I have been so long in writing to thank you all for the really wonderful and enjoyable evening you organized for the members of UNRRA Team No.76.

I wish to assure you that we all very much appreciated your kind hospitality and the excellent concert you arranged for us.

As regards the ceremony in the Stadt Theatre, I wish to add my own personal thanks for your very kind address and I thank your son and the young Lady that accompanied him for their pretty speeches and the delightful gifts of beautiful flowers and the handsome belt so cleverly made. And in this connection I want to send my kindest thanks to the clever Lady who wove this beautiful article with my name and other details of the event so cleverly into the general design. One day I hope to meet this accomplished shy Lady. I shall cherish this gift all my life, unless of course my daughter steals it from me on my return to England!

We all had a truly delightful evening with the dancing, music and your delightful company.

God Bless you all!

Yours very Sincerly,

C.W.le Grand
Captain
Director UNRRA Team 76

Brangusis P.Pabedinskai,

Gailiuosi, kad aš taip ilgai neparašiau jums visiems padėkoti už tokį tikrai nuostabų ir linksmą vakarą, jūsų surengtą Unrros 76 skyriaus nariams.

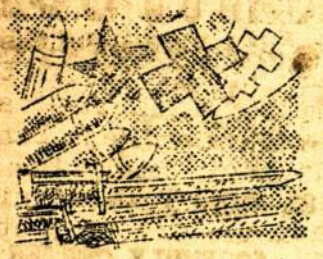
Noriu jus patikinti, kad mes visi labai įvertinome jūsų malonų vaišingumą ir nepaprastą koncertą, kurį jūs mums surengėte.

Kai dėl iškilmių miesto teatre, noriu pridurti savo asmeninius dėkojimus už jūsų labai malonų adresą ir dėkoju jūsų sūnui ir panelei, kuri jį lydėjo, už jų gražias prakalbas ir puikias gėles ir puošnią juostą, taip imantriai išaustą. Ryšium su tuo noriu pasiųsti savo nuoširdžiausius dėkojimus tai panelei, kuri taip imantriai nuaudė šį dailųjį daiktą su mano pavarde ir kitomis įvykio smulkmenomis bendrajame rašte. Tikiuosi kurią dieną sutikti šią išlavintą drovią panelę. Aš branginsiu šią dovaną visą savo gyvenimą, jei tik, žinoma, mano dukrelė nepavogs jos iš manęs, kai sugrįšiu į Angliją!

Vakaras su šokiais, muzika ir jūsų miela draugija mums tikrai patiko.

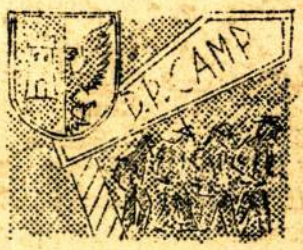
Tegu Dievas jus visus laimina!

Nuoširdžiai jūsų

J. VILDŪNAS

LIETUVIAMS TELKIANTIS KEMPTENE

Iš tėvynės išvarytų ir karo sūkurių blaškomų, dalis lietuvių jau nuo 1944 m. rudens atsidūrė palei Alpes - Allgäu srityje, kurią sulietuvintu vardu tarp savęs ėmė vadinti Alguva. Palūžus Rytų frontui ir ėmus irti nacių tvarkai Vokietijoje, apie 1945 m. pradžią čia dar daugiau lietuvių buvo atgabenta ar, ištrūkę iš prievartos darbo, per suirimą patys slaptomis atbėgo, norėdami greičiau pasitikti Vakarų sąjungininkus. Tais metais, apie vasario pradžią, čia susirinko jau mažne tūkstantis lietuvių, bet paskui dalis jų iš čia išvaryta kitur.

Neturėjo dar laisvės ir Kemptenan atkliuvę lietuviai, nors jau karas ėjo galop ir nacių dienos buvo suskaitytos. Arbeitsamt'as, neatsižvelgdamas į jokį profesinį išsilavinimą, varinėjo visus prie sunkių darbų: pas ūkininkus bernauti, į pienines sunkiausių sūrių kilnoti, miško kirsti ir t.t. Dažnai susitikdavai akademinio išsilavinimo žmonių - inžinierių, mokytojų, gydytojų ir net universiteto profesorių, kurie "kvepėdavo" švabo tvarto kvapu. Žmonės, daug vargo jau ligi tol patyrę, betgi nenusiminė, juoba kad išvadavimas buvo jau čia pat.

Pagaliau atėjo 1945 m. balandžio 27 d. Į Kempteną įžygiavo amerikiečiai, visų tremtinių /DP/, taip pat ir lietuvių, džiaugsmingai sutinkami. Dar balandžio 5 d. vyr.amerikiečių kariuomenės vadas Vokietijoje gen.Eisenhoweris paskelbė, kad visi tremtiniai turi telktis tautinėmis grupėmis į stovyklas. Savaimingai susidariusiam Kemptene pirmajam lietuvių komitetui, kuriam vadovavo prof.S.Kolupaila, svarbių uždavinių tada stovėjo prieš akis. Visų pirma reikėjo užmegzti ryšiai su amerikiečių karine valdžia ir išsiaiškinti reikalai dėl mūsų likimo. Minėtasis gen.Eisenhowerio potvarkis ir mums laidavo teisę savajai kolonijai sudaryti ir gauti globai. Gegužės 1 d. lietuvių komitetas įsikūrė naujose patalpose /Salzstr.12/, o to pat mėnesio 11 d. amerikiečiai lietuviams paskyrė bendrabutį realinėje mokykloje /Realschule Salzstr.17/.

Pakitus gyvenimo sąlygoms, gegužės 14 d. bendrabučio salėje sušauktas gausingas lietuvių bendruomenės susirinkimas, kur išrinktas naujas komitetas, į kurį įėjo: Dr.J.Kaškelis pirmininku, prof.J.Paltarokas vicepirmininku, dipl.teis.A.Jakševičius I sekretoriumi, dipl. ekonom.A.Beresnevičius II sekretorium, žurn.A.Klimas iždininku, J.Andrius ir A.Gaušas nariais, o revizijos komisiją sudarė: prof.J. Šimoliūnas, dipl.inž.Č.Tamašauskas ir S.Mockūnas. Komitetas tuojau nutarė pasisakyti karinei valdžiai, kas mes tokie esame ir kokie mūsų pagrindiniai tikslai. Gegužės 22 d. Kempteno miesto komendantui įteiktas platus pareiškimas, kuriame išdėstyta mūsų atsiradimo Vokietijoje priežastys, mūsų būklė joje ir prašyta neversti varu grįžti į okupuotą Lietuvą, nelaikyti mūsų Tarybų Sąjungos piliečiais, o traktuoti kaip nuoširdžius Vakarų sąjungininkų bendrininkus. Tai buvo pagrindiniai principai, kurie nustatė tolimesnius komiteto santykius

su karine valdžia. Per oficialų lietuvių bendrabučio atidarymą gegužės 25 d., kur dalyvavo ir 4 amerikiečių komendantūros kariai, padėkos žodį už išvadavimą ir pažadėtąją globą tarė komiteto pirm.Dr.J. Kaškelis, o amerikiečių vardu pasakė kalbą bendrabučių komendantas kpt.Heins. Susiartinti su amerikiečiais nemaž padėjo taip pat įvairūs lietuvių koncertai, ypač apsilankiusio tuo metu "Čiurlionio" ansamblio; be to, mūsų sportininkai krepšininkai, tuojau pradėję bandyti jėgas su amerikiečių kariais. Nuoširdžius lietuvių santykius su amerikiečiais gražiai simbolizavo visą laiką anuomet prie centrinio bendrabučio /Salzstr.17/ iš gatvės pusės plevėsavusios JAV ir Lietuvos vėliavos.

Radosi svarbių ir vidaus gyvenimo reikalų, kuriuos komitetas turėjo neatidėliodamas vykdyti. Reikėjo patikrinti ir suregistruoti į Kempteno koloniją iš apylinkių plūstančius lietuvius, suteikti jiems įvairių informacijų, pagelbėti susiieškant artimuosius, išdavinėti kelionės pažymėjimus, ginti dar ne bendrabutyje gyvenančiųjų mitybos reikalus ir t.t. Kadangi aiškėjo, jog vietoje teks pasilikti ilgiau, buvo gyvas reikalas tuojau planuoti kolonijos švietimo ir kultūros reikalus, vietinį ūkį ir administraciją. Parūpo susisiekti ir su kitomis susikuriančiomis lietuvių tremtinių kolonijomis Vokietijoje, taip pat su tremtinių bendruomenės centrais. Kas tomis dienomis apsilankydavo komiteto būstinėje, matydavo, kad tenai darbas virte verda. Jautei, kad lietuvių vienybė stiprėja ir dvasia atgyja.

Kada birželio 11 d. tremtinių priežiūrą Kemptene perėmė UNRRA Team 76, ir mūsų komitetui teko pradėti artimai bendradarbiauti su tos organizacijos pareigūnais. Reikia pasakyti, čia nebuvo kuo apsivilti: iš pat pradžios Unrros pareigūnai, ypač jos malonus direktorius kpt.C.W.le Grand, buvo nuoširdūs ir ilgainiui pasidarė lyg savi žmonės. Benamiai susilaukėme ne tik globos, bet ir gero žodžio savo nedalioje. Taip antai, 1945 m. liepos 4 d., minint mūsų kolonijai JAV nepriklausomybės šventę, dir.kpt.C.W.le Grand iškilmingame lietuvių susirinkime pareiškė, jog Anglija ir Amerika į šį karą įstojo ir kovojo tik dėl žmonių laisvės, kuri Europoje dar nėsanti baigta įgyvendinti. Jūs, lietuviai, girdi, daug kentėjote ir dabar vargstate, tačiau tikėkite, kad ir jums ateis laisvės diena. Privalote turėti kantrybės ir pasiryžimo daug dirbti dėl ateities.

Gyvenimui įeinant į naują, nors ir nenormalią - stovyklinę, vagą, 1945 m. rugpiūčio 14 d. sušauktas visuotinis lietuvių tremtinių kolonijos susirinkimas, kur paaiškėjo, kas jau pradėta veikti ir kas įmanoma toliau veikti. Komiteto pirm.Dr.J.Kaškelis, pateikdamas darbų apžvalgą, tada pranešė, jog kolonijos reikalai plačiai išsiplėtė, išaugus jai iš 350 narių į 1411. Per šį susirinkimą buvo išrinktas naujas komitetas, į kurį įėjo ir pareigomis pasiskirstė: Dr.J.Kaškelis pirmininku, dipl.inž.K.Pabedinskas vicepirmininku, A.Gaušas sekretoriumi, prof.S.Kolupaila iždininku, doc.Dr.A.Damušis nariu švietimo ir kultūros reikalams, P.Žukas nariu socialiniams ir ūkio reikalams, V.Mieželis laisvuoju nariu. Išrinkta taip pat ir revizijos komisija, kurion pateko inž.J.Šimoliūnas, A.Kenstavičius ir Stp.Karvelis.

Naujajam komitetui, be kolonijos vidaus gyvenimo rūpesčių, netrukus iškilo išorinių reikalų, dėl kurių reikėjo net pakovoti, ginant bendruomenės interesus. Atėjo žinia, kad vokiečiai reikalauja sau mokyklos, kur buvo įsikūręs mūsų bendrabutis, ir kad dėl to mums tuojau reikia iš Kempteno kraustytis į Füsseną. Mums buvo nemaža su-

judimo ir susirūpinimo, komitetui dėl to teko landžioti į valdžios įstaigas, nes naujai siūlomoji vieta mūsų kolonijai dėl daug ko buvo nepatogi. Rugsėjo 19 d. tuo reikalu įteiktas miesto komendantūrai raštas. Bet matant, kad iš to nieko neišeis, drauge su latviais ir estais mūsiškiams rugsėjo 21 d. teko pasiekti divizijos štabą Garmisch-Partenkirchen'e, kur taip pat įteiktas atitinkamas raštas ir žodžiu pasisakyta, kodėl mums nenaudinga judintis iš vietos. Čia įvyko staigmena: mūsų reikalas amerikiečių karinės valdžios maloniai išklausytas, ir buvome palikti Kemptene, gaudami net pažadėjimą, jog vietoje mums būsią skirtos geresnės patalpos. Spalio 22 d. mūsų kolonijį aplankė generolas iš amerikiečių divizijos štabo, rūpestingai patikrindamas mūsų gyvenimo sąlygas ir mitybą. Prieš tai čia apsilankydavo tais pat reikalais ir kiti amerikiečių valdžios atstovai. Kaip paaiškėjo, tie svečiai bus pastebėję, kad tiek mūsų, tiek kitų pabaltijiečių bendrabučiuose per daug sukimštai gyvenama ir kad būtinai reikia praretinimo, iškeldinant dalį gyventojų kitur ar skiriant naujas patalpas čia pat, Kemptene. Spalio 30 d. Unrra gavo iš divizijos štabo įsakymą tuojau, per kelias dienas, perkeldinti iš Kempteno į Schongau 500 baltų. Vėl nerimas, posėdžiavimai, naujų patalpų apžiūrinėjimai ir t.t. Bet šį kartą jau jokių raštų neberašinėta, nes buvo aišku kaip diena, kad tatai daroma mūsų gerovei. Tik bėda buvo, kam dabar teks važiuoti į Schongau. Nė vieni iš trijų tautybių tremtinių nenorėjo pajudėti. Lietuviai, kurių Kemptene tuomet buvo apie 1300, nenorėjo skaldytis į dvi dalis, kad nenukentėtų jų švietimo bei kultūros darbas. Latvių buvo apie 500, todėl jiems pritiko keltis; tačiau ir jie atsikalbinėjo, užsispyrę laikėsi. Pagaliau estai, parodę savo nuoširdumą, - nors jų buvo per 700 ir negalėjo visi naujoje stovykloje susitalpinti, - sutiko, ir tuo būdu buvo baigtas reikalas. Lapkričio 4 d. nuoširdžiai atsisveikinome su estais, išlydėdami juos stoty, o po to mūsų kolonija pasidarė jau savarankiškesnė: atsiskyrėme nuo bendros mitybos su latviais, kurie savo bendrabutyje įsitaisė atskirą virtuvę.

Artinantis žiemai, Unrros vadovybė ėmė rūpintis mūsų stovyklai gauti didesnes ir tinkamesnes patalpas. Didesnių patalpų iš tikrųjų reikėjo, nes ne visi lietuviai į turimąsias sutilpo, nemaža jų dalis turėjo dar mieste gyventi. Lapkričio antrojoje pusėje netikėtai gautas iš Unrros raštas, kuriame pasakyta, kad asmens, gyveną mieste, nebegalės gauti iš Unrros maisto bei aprūpinimo. Vėl naujas sujudimas, nes žmonės pasijuto skriaudžiami: nutraukiamas maistas, o bendrabutyje prisiglausti vietos neduodama. Šaukiami susirinkimai, su įkarščiu ryžtamasi kovoti dėl savo reikalų. Lapkričio 21 d. komiteto nariai lankosi tuo reikalu pas Unrros direktorių, vėliau vėl daro tenai žygių. Bet gautas statusatsakymas, jog, kol būsime iškeldinti į didesnes patalpas ir visi sutilpsime, mieste gyvenantieji turi pasitenkinti vokiškomis maisto kortelėmis. Tuo būdu apie 300 žmonių jautėsi nuskriaustų ligi po Kalėdų, kada lietuvių kolonija persikėlė, karinei valdžiai sutikus, į naujas erdvias buv. karo ligoninės patalpas /Rottachstr.15/, kurios gavo "Vytauto" bendrabučio vardą. Gruodžio 11 d. lankantis Unrroje visų trijų Pabaltijo tautų atstovams maitinimo reikalais, mūsų komiteto pirmininkas pareiškė nepasitenkinimą dėl kai kurių Unrros pareigūnų neaiškaus nusistatymo pabaltijiečių atžvilgiu. Šis maisto nutraukimo miestiečiams atsitikimas gal bus buvęs tik vienintelis nesklandumas mūsų su Unrra santykiuose, kurie šiaip visados buvo ir tebėra ko geriausi. Gal čia buvome mes patys kiek kalti, o gal kiti mūsų būklės kaip reikiant nesuprato.

Ryšium su padidėjusiais darbais kraustantis ir persitvarkant pagal naują schemą naujame bendrabutyje, gruodžio 16 d. sušauktas visuotinis kolonijos gyventojų susirinkimas, per kurį komiteto vicepirm. inž. K. Pabedinskas padarė tuometinio komiteto veiklos apžvalgą. Susirinkimas, įvertinęs komiteto darbą, išrinko naują komitetą, į kurį pateko ir pareigomis pasiskirstė: dipl. inž. K. Pabedinskas pirmininku, dipl. ekonom. A. Stadalninkas vicepirmininku, kapelionas kun. V. Paulauskas nariu švietimo ir kultūros reikalams, N. Tautvilas nariu ūkio reikalams, P. Šopaga iždininku, A. Gaušas sekretoriumi, o kandidatais - J. Vaičeliūnas ir prof. S. Kolupaila. Revizijos komisijon išrinkti: adv. J. Totoraitis, Stp. Karvelis ir Z. Kuzavas. 1946 m. pavasarį, sekr. A. Gaušui pasitraukus, į komitetą įėjo jo kandidatas J. Vaičeliūnas, paimdamas tvarkyti ūkio reikalus iš N. Tautvilo, kuris komitete perėmė nario švietimo ir kultūros reikalams pareigas iš kun. V. Paulausko, tapusio komiteto sekretoriumi.

Nors tėvynės ilgesio slegiami, bet gana jaukiai atšventėme Kalėdas, neužmiršti Unrros vadovybės, kuri tremtinius ne tik pasveikino, bet ir savo dovanėlėmis paguodė nykias benamių dienas Taikos šventėje. Apie Kalėdas "Vytauto" bendrabutyje įsikūrė apie 1000 lietuvių. Čia, pasak UNRRA Welfare Officer Washington, pasidarė tikras lietuvių miestelis su savo bendra virtuve, valgykla, ambulatorija, didžiule sporto hale, vaikų darželiu, dirbtuvėmis ir net savo koplyčia.

Apie tą laiką vokiečių ir amerikiečių spaudoje pasirodo šmeižtų prieš DP pabaltijiečius. Pvz., "Die Neue Zeitung" /Nr.1,1946.I.4/ tarp kitko poškino: "Baltų fašistų machinacijos... Oficialus amerikiečių militarinės valdžios pranešimas iškelia aikštėn, kad daugumas iš Pabaltijo kraštų kilusių pabėgėlių yra pabėgę į Vokietiją dėl savo simpatijų nacionalsocializmui ir dar šiandien nesislepia su tuo nusistatymu. Baltų tautybių pabėgėliai, be to, yra atsakingi už didelę dalį nusikaltimų, kurie pirma buvo suverčiami tremtiniams iš kitų įvairių kraštų, ir amerikiečių zonos gyventojams pastaruoju metu kelia nerimo." Žinoma, dėl tokio apibendrinto kaltinimo negalima buvo tylėti. Komitetas paruošė platų memorandumą karinei valdžiai ir Unrrai, iškeldamas jau ir taip skaudų mūsų niekam nenusikaltusios tautos likimą ir kančias nacionalsocializmo ir bolševizmo terore, ir pageidavo, kad bent nauji šmeižtai prieš nelaimingus benamius spaudoje nebesikartotų. Unrroje memorandumas įteiktas sausio 26 d. Dir. kpt. C. W. le Grand irgi pažadėjo tuos šmeižtus atremti atitinkamose įstaigose. Vasario 16 d. atšventę su rimtimi, visi kolonijos gyventojai be jokio raginimo, laisva valia pasirašė lietuvių peticiją dėl tautos laisvės Šv. Tėvui, JAV prez. Trumanui, Anglijos karaliui Jurgiui ir Prancūzijos vyriausybės galvai Gouin.

Persiorganizuojant Vokietijoje esantiems lietuviams tremtiniams į Lietuvių Tremtinių Bendruomenę, Kempteno lietuvių kolonija vasario 24 d. išrinko savo atstovus į visuotinį lietuvių tremtinių suvažiavimą Hanau ir į apygardinį suvažiavimą Münchene. Pati kolonija taip pat persiorganizavo pagal LTB statutą. Su dideliu susidomėjimu Kempteno lietuvių bendruomenė sulaukė didelio svečio iš Amerikos - BALF pirmininko kun. Dr. Končiaus. Svečias balandžio 5 d. kolonijos gyventojų susirinkimui centr. bendrabučio salėje padarė pranešimą apie BALF veiklą, perspėdamas, jog mūsų, tremtinių, gyvenimas priklausąs nuo mūsų pačių - nuo mūsų gero vardo. Iš klausytojų tarpo prof. S. Kolupaila tada pastebėjo, jog mums tuo tarpu ne tiek svarbi ekonominė parama, kiek moralinė, ir prašė pasakyti, kas daroma dėl mūsų likimo

ir kam mes turime rengtis: pasilikti čia, Vokietijoje, ar emigruoti?

Komitetui rūpėjo palaikyti nuoširdžius santykius su amerikiečių karine valdžia. Kovo 21 d. mūsų, latvių ir estų komitetų pirmininkai aplankė ir pasveikino naujai paskirtą Kempteno miesto komendantą plk. Wagner, kuris per trumpą malonų pasikalbėjimą pareiškė esąs patenkintas baltais, išsiskiriančiais geromis ypatybėmis iš kitų tremtinių tarpo. Pergalės šventės proga, gegužės 8 d., komiteto pirm.inž.K.Pabedinskas taip pat apsilankė pas komendantą plk.Wagner, prašydamas priimti iš lietuvių mažą dovanėlę - lietuvišką kaklaraištį.

Tiek iš spaudos, tiek iš radijo girdėjome, kad jau pradedamas spręsti vadinamųjų išvietintųjų /DP/ likimas. JTO pilnaties suvažiavime, kuris buvo Londone nuo sausio 10 iki vasario 14 d., prieš nutariant pabėgėlių klausimą ištirti tarptautiniu būdu, buvo griežtų balsų prieš mus, tremtinius, bet taip pat ir tikrojo žmoniškumo balsų už mus. Rusijos atstovas /plg."Die Neue Zeitung" Nr.14,1946.II.18/rado reikalą apibendrinamai kaltinti tremtinius. Girdi, "Kvislingai,išdavikai ir karo nusikaltėliai privalėtų būti traktuojami ne kaip pabėgėliai ir tuojau į savo nusikaltimo kraštą" pergabenami. Pritardama daugumos pasiūlymui, JAV atstovė p.Eleonora Roosevelt pareiškė, jog niekas neturįs priekaištų dėl išdavikų perdavimo savo tėviškės kraštams. "Bet yra žmonių, - kaip E.Roosevelt pabrėžė, - kurie per karą yra kovoję su savo tėviškės krašto priešais ir vis dėlto nenori grįžti, kadangi jie nesutinka su dabartine savo tėviškės krašto vyriausybe".

Gegužės 1 d. amerikiečių karinė valdžia mūsų kolonijoj padarė pirmąjį patikrinimą, pateikdama su priesaika atsakyti tam tikras anketas su keliolika klausimų. Gegužės 15 d. tuo pačiu reikalu buvo balsavimai, kur kiekvienas kolonijos narys, sukakęs 16 metų, gavo slapta atsakyti urnon įmetamu be parašo lapeliu į šiuos klausimus: 1.Kurios tautybės esate? 2.Ar norite dabar grįžti tėvynėn? 3.Jei į antrąjį klausimą jūs atsakote "ne", tai šiame punkte nurodyti, kodėl nenorite grįžti tėvynėn. Slaptame, laisvame balsavime dalyvavo 95% kolonijos gyventojų. Dabar norinčiųjų grįžti tėvynėn neatsirado. Gegužės 27 d. Tarptaut.Raud.Kryžiaus rentgeno grupė padarė kiekvieno kolonijos nario plaučių mikronuotrauką, kuri būsianti pravarti su savimi turėti emigracijos atveju.

Jau nuo praeitų metų rudens Unrros vadovybė, nemažiau ir mūsų komitetas rūpinosi, kad ko daugiau žmonių susirastų ir stotų darban,kuris svarbus ne tik dėl ateities eventualumų, bet ir sveika kiekvienam moraliniu atžvilgiu, nes visiškai dykas būdamas - žmogus tinginiu pavirsta ir nejučiomis genda. Šių metų pradžioj, įsikūrus ir apsitvarkius kolonijai "Vytauto" bendrabutyje, vėliau kitai lietuvių daliai iš centr.bendrabučio persikėlus į naują "Vyties" bendrabutį /Fürstenstr.19/, - komitetas visomis pastangomis ėmė rūpintis išplėsti švietimą bei lavinimą įvairių kursų pavidalu. Raginami buvo visi kolonijos nariai lankyti svetimųjų kalbų ir amatų kursus. Varu betgi niekas nebuvo varomas darban. Daugelis žmonių įsijungė į švietimo bei kultūros, kolonijos ūkio ir administracijos darbus ir atsidėję dirbo, nors tie darbai Unrros ir nebuvo traktuojami taip, kaip pačios Unrros įstaigose dirbančiųjų DP. Unrroje dirbantieji gavo atlyginimą, iš kurio buvo tam tikra suma atskaitoma už maistą bei aprūpinimą; tiesiogiai savo kolonijos labui dirbantieji dirbo be užmokesčio. 1946 m. gegužės 23 d. pradėta vykdyti kolonijos gyventojų registracija pagal

profesijas. UNRRA Team 76 direktoriaus pavaduotojas Employment Officer Rietveld gegužės 26 d. per sušauktą kolonijos gyventojų susirinkimą sporto halėje savo kalba paragino lietuvius jungtis į darbą, nes tik dirbantieji galėsią turėti galimybių emigracijai. Reikia, girdi, pradėti veikti, jei norite tapti laisvi laisvame krašte.

Ligi šiol Kempteno lietuvių kolonija - gana vieninga. Čia nejuntama jokio partinio skaldymosi, jokių provokacijų ar kitokių nesutarimų. Komitetas, ilgą laiką vadovaujamas pirmininko inž.K.Pabedinsko, sugebėjo dirbti taip, kad kolonijoj asmeninėms intrygoms beveik nebuvo vietos: visi lietuviai tremtiniai čia jaučiasi nuoširdžios bendruomenės ir vieno likimo nariai. Demokratiškiausiu būdu galima išsiaiškinti viską, kas neaišku: kas gera - įvertinti, kas pikta - pasmerkti. Dėl to Kempteno lietuvių tremtinių komitetas nesikaitaliojo pagal ūpą, o pastovumas įgalino jį sudaryti patvarų veiklos planą, kuriame reiškiasi šios lietuvių kolonijos švietimo ir kultūros, stovyklos ūkio ir administracijos dalykai.

Laisvėje ir Unrros globoje išgyvenome štai jau vienerius metus. Išgyveno tą pat ir kiti Vokietijoje išblaškytieji lietuviai tremtiniai. Tačiau visų širdis nerami ir galva dar neišneša: kas gi bus su mūsų prislopinta tauta ir su mumis, išblaškytais po pasaulį? Nerimą taip pat didina nuolat iš pasalų nesiliaujų balsai, kurie kaltina visus negrįžtančius tėvynėn bevičiius, žinoma, ir lietuvius, esant visokiais nedorėliais, nacių bendrininkais, fašistais, kurie esą baustini kaip karo nusikaltėliai, reikalingi didelio persijojimo ir t.t. Kai kurie vokiečiai ir net austrai, tur būt, iš pašalio pakurstomi, pavydėdami olgetos duonos kąsnio ar dėl ko kita, - bevičius vadina tiesiog plėšikais ir net žmogžudžiais. Ir iš globėjų tarpo kai kas nepagailėjo mums pikto, atrodo, nesąžiningai apibendrinto žodžio, kaip, sakysim, anas UNRRA Team 74 buv.dir.J.Livesay londoniškiame "Manchester Guardian" /1946.V.18/, versdamas nežinia dėl ko ir iš kur ištrauktus neišpasakytus kaltinimus tremtiniams lenkams ir pabaltijiečiams tokiais žodžiais: "Kiekviena stovykla, kurią aš mačiau, nutraukus nuo jos uždangą, pasirodė tik atmatų duobė, kurioje melas, apgaulė, vagystės ir intrygos knibždėte knibždėjo. Lytiniu klausimu dorovė tiek susmukusi, jog pasiekė žemiausią lygį. Žinoma, aš geriau norėčiau, kad mano duktė gyventų nekenčiamoje politinėje santvarkoje, negu 6 mėnesius išvietintųjų asmenų stovykloje..." Pagaliau, bevičių reikalas jau drumsčia net ir pasaulinių politikos vyrų santarvę. Paryžiuje per keturių didžiųjų užs.reik.ministerių konferenciją kai kas atsisako /1946.VII.12/ kalbėti apie taikos sutartį su Austrija dėl to, kad tenai esą per 400.000 bevičių - visokių "reakcionierių ir fašistų". Tuo tarpu kada kai kurie tikrieji naciai ir fašistai moka gudriai slaugstytis ir net susilaukia amnestijos, pikti balsai tartum norėtų apibendrintai visus tremtinius paversti ir už nacius naciškesnius, ir už fašistus fašistiškesnius. Kas gi tais atvejais taip vainojamiems žmonėms daryti, kaip aiškintis? - Trumpai: mūsų darbai turi pateisinti mūsų žodžius ir gyvenimą, kad pasaulis matytų, jog esame ne kokie "atmatos", o irgi žmonės, kuriems taip pat paties Dievo skirtos ir tam tikros teisės, ir pareigos. Ogi neteisingi žodžiai, rodos, niekam galvos dar nepramušė ir nepramuš. Nesunku, žinoma, kartais ir su liūdnu šypsniu paklausti: negi bolševizmo kūrėjas garsusis Leninas dėl to, kad pasitraukė nuo caro priespaudos ir persekiojimų į Vakarus laisvės ieškoti, bus buvęs irgi "fašistas".

Tiek to. Esama pasaulyje dar dalykų, kuriais galima guostis ir tikėti. UNRRA Team 124 buv.vicedir.H.Ingham, atsakydamas į anuos J. Livesay priekaištus, bene pat "Manchester Guardian" /V.31/ rašo: "Man atrodo, kad labai mažą atsirastų žmonių, kurie be labai rimtos priežasties pamestų šeimas, draugus, namus, baldus, pragyvenimo šaltinius, gimtąją šalį ir visa kita ir pasirinktų gyventi ištrėmime ir netikrume... Aš 9 mėnesius padėjau vadovauti vienai Unrros stovyklai, kurioje buvo globojami 32 tautų žmonės, bet nesutikau nė vienos tokios tvarkingos, demokratiškos ir darbščios tautos kaip pabaltijiečiai... Aš didžiuočiausi, kad mano vaikai galėtų draugauti su puikiaisiais pabaltijiečių vaikais... Aš tvirtinu, kad iš pabaltijiečių būtų puikūs emigrantai..." Lyg šventus žodžius savo nedalioje dabar skaitome Roosevelto ir Churchillio /1941.VIII.14/ apgarsintąją Atlanto chartą, prez.Trumano /1945.XI.28/ paskelbtuosius JAV politikos XII punktų, Jungtinių Tautų chartą ir kt., neatsilikdami nuo pasaulio ir gyvenimo vyksmų. Didžiai reikšmingi mums taip pat JAV užs.reik.min.Byrnes žodžiai, kuriuos jis neseniai /1946.VII.15/, sugrįžęs iš keturių ministerių konferencijos Paryžiuje, per radiją tarė Amerikos visuomenei: "Mes jiems padėsime namo sugrįžti, kiek to jie pageidaus. Bet daugelis atsisako vėl susirasti savo tėvynę, kadangi dėl savo politinių pažiūrų bijo mirties arba kalėjimo bausmės. Mūsų tradicija saugoti politiniams pabėgėliams yra mums per brangi, kad mes galėtume sutikti su tų žmonių masiniu išvarymu iš mūsų zonos!" /DNZ Nr.57,VII.19/.

Lietuvių tremtinių pirmasis siekimas - sugrįžti į laisvą, nepriklausomą, demokratinę Lietuvą. Jie nuoširdžiai pasitiki anglosaksų skelbiamąja demokratija ir tautų apsisprendimo laisve. Lietuviai tremtiniai skaudžiai išgyvena savo tautos sunkų likimą ir klausia visą pasaulį: "Už ką dabar Lietuva, niekam pikto nepadariusi, tiek daug neteisybės turi kentėti?"

LITHUANIANS SETTLING IN KEMPTEN: A part of displaced Lithuanians had met in Kempten the Allied Armed Forces with the greatest joy as they brought liberation to Kempten and environs. Under guidance of American Military Government and UNRRA here they began to organize and work for their own benefit. Lithuanians have elected their own committee which deems its duty to cooperate with the Military Government and UNRRA and settle the affairs concerning the life of displaced Lithuanians. This life emerges as management of all education, culture and administration matters. The first aim the Lithuanians have is to return to a free, independent, democratic Lithuania. Lithuanians sincerely believe in the democracy proclaimed by the Anglosaxes and the idea of self-determination. Lithuanians are toughly touched by the destiny of their country and ask the whole world: "Why should Lithuania, that has never commited anything evil, suffer from such injustice?"

N TAUTVILA

Švietimo ir kultūros bare

Antrojo pasaulinio karo Vokietijon atblokštajai Lietuvos šviesuomenei, vos tik tas karas pasibaigė, atsistojo prieš akis didelis uždavinys: susirūpinti savų kultūrinių tradicijų išlaikymu ir jų ugdymu, kad tuo būdu stiprėtų mūsų tautinis atsparumas dabartiniame ištrėmimo gyvenime. Nieko nelaukiant griebtasi švietimo bei kultūros darbo organizavimo. Ir dabar, po vienerių metų, galima tik pasidžiaugti to darbo vaisiais, aiškiai rodančiais, jog ir čia, ištrėmime, visų mūsų tautiečių nenuilstamomis pastangomis gali būti sėkmingai plėtojamos lietuviškosios švietimo bei kultūros tradicijos. Tatai ne tik kelia mūsų tautinę vertę mūsų globėjų amerikiečių ir apskritai svetimšalių akyse, bet taip pat žadina gražių vilčių laisvajai Lietuvos ateičiai.

1946 m. birželio 11 d. suėjo lygiai vieneri metai, kada Kemptene susitelkusius lietuvius tremtinius perėmė Unrra savo globon. Jau ir prieš tai, 1945 m. balandžio 27 d. amerikiečių kariuomenei užėmus Kempteną ir pasikeitus politiniam būviui, lietuviai, sulaukę išvadavimo iš nacių prievartos, čionai buvo suskatę organizuotis darnion bendruomenėn. Tuojau pat, 1945 m. gegužės 16 d., įsteigtas ir kultūrinio veikimo skyrius. Sulig ta diena Kemptene prasidėjo viešasis lietuvių tremtinių švietimosi ir kultūros darbas, kuris ilgainiui vis plėtojosi, pagal gyvenimo interesus išsišakodamas įvairiomis sritimis. Be abejo, darbas be UNRRA Team 76 globos būtų buvęs neįmanomas, ir todėl, tą darbą minėdami, jaučiame nuoširdžią padėką tremtinių globėjams.

Šios metinės proga norėčiau bent bendrais bruožais, nesileisdamas į smulkmenas ir neminėdamas visų nuopelnų, apžvelgti mūsų kolonijos švietimo bei kultūros veiklą, su viltimi, kad toji apžvalga ne tik pažadins kiekvienam netolimos praeities prisiminimų, bet ir bus šioks toks įnašas darbui tų, kurie kada nors rašys Kempteno lietuvių tremtinių kolonijos istoriją. Čia stengiamasi paminėti visos sritys, kuriose praeitų metų būvyje /1945.V.1-1946.VII.1/ pasireiškė mūsų švietimo bei kultūros darbas.

I. ŠVIETIMO IR KULTŪROS SKYRIUS

Iš pat pradžios tas skyrius, įsteigtas 1945 m. gegužės 16 d., aprėpė šias veikimo sritis: švietimą bei auklėjimą; svetimųjų kalbų kursus; meno ir literatūros saviveiklą; spaudą; sportą. Ilgainiui, kaip jau sakėme, jis plėtėsi, ir šiandien to skyriaus veiklai tar-

nauja šie dalykai: kulto reikalai; švietimas ir auklėjimas; svetimųjų kalbų kursai; profesinis lavinimas įvairių kursų pavidalu; dainos ir muzikos menas; paminėjimai, iškilmės, parodos ir kitokie vieši savųjų ar svečių pasirodymai; literatūra ir spauda; sportas; jaunimo ir profesinės organizacijos.

Švietimo ir kultūros skyriui komiteto priežiūroje vadovavo šie mūsų kolonijos nariai: dipl.chem.veist.Stp.Kairys 1945.V.16–VII.18; dipl.pedg.Anat.Kairys 1945.VII.18–IX.26; mokyt.Vyt.Volertas 1945.IX.26–1946.IV.13. Kolonijos komitete, kaipo vyriausiame švietimo ir kultūros reikalų priežiūros organe, tiems reikalams specialiai buvo parinkti ir atsidėję dirbo komiteto nariai: doc.Dr.A.Damušis 1945.VIII.14–XII.12; kapel.kun.V.Paulauskas 1945.XII.16–1946.IV.18. Nuo 1946.IV.18 švietimo ir kultūros skyriaus veikimas ir priklausomybė pertvarkyta taip, kad tam skyriui tiesiogiai tvarkyti nebeskiriamas dar atskiras asmuo, o viską betarpiškai tvarko ir vadovauja komiteto narys švietimo ir kultūros reikalams.

II. KULTO REIKALAI

Kemptėno lietuvių kolonijoje yra 99% R.katalikų, ir jų tikybiniams reikalams dirba lietuvių katalikų parapija. Pirmasis tos parapijos klebonas buvo kun.A.Riškus, ėjęs savo pareigas nuo 1945.IV.26 iki IX.12. Po jo mūsų parapijos klebonu paskirtas kun.A.Stanevičius. 1946.I.9 į koloniją atsikėlė prof.kun.J.Meškauskas.

Gavus naujas patalpas bendrabučiams, 1946.I.5 "Vytauto" bendrabutyje, saviems dailininkams padedant, įrengta gana jauki koplyčia, kurioj kasryt būna pamaldos. Šiaipjau sekmadieniais bei šventadieniais pamaldos laikomos ir miesto bažnyčiose: iš pradžios būdavo Sielų koplyčioje, o dabar – šv.Antano bažnyčioje, kur gražiai pagieda kolonijos choras arba solistai.

Šv.Lauryno bažnyčioje 1945.X.1–X.6 kolonijai buvo misijos, kurioms įspūdingai vadovavo Tėvas J.Bružikas S.J. Prieš Velykas turėjome rekolekcijas kolonijai, o paskui mokiniams.

Metų būvyje mūsų parapijoje buvo jungtuvių 10, pakrikštyta čia gimusių kūdikių 17, palaidota mirusiųjų tautiečių 6.

III. "MAIRONIO" VARDO GIMNAZIJA

Lietuvių gimnazijai Kemptene užuomazga padaryta 1945.VI.15, ir tai anuomet bene pirmoji bus buvusi tos rūšies mokykla lietuvių tremtinių bendruomenėje Vokietijoje. Iš karto ta gimnazija buvo lyg ir kursų pavidalo – tik iš VIII klasės, kurioje dalis jaunimo, turėjusio teisę įstoti į ją, galėjo rengtis brandos atestatui. Bet aiškėjant, kad tremtinių gyvenime greit neįvyks kokių atmainų ir teks ilgiau prabūti vietoje, pasiryžta suorganizuoti pilną iš 8 klasių gimnaziją, pavadintą "Kemptėno Lietuvių Maironio Vardo Gimnazija", ir jos viešas iškilmingas atidarymas įvyko 1945.VIII.31. Atidarymo iškilmėse gausiai dalyvavo kolonijos bendruomenė, gimnazijos įsteigimo rėmėjai, taip pat UNRRA Team 76 direktorius kpt.C.W.le Grand su Welfare Officer H.Washington, kurie kiek įmanydami parėmė tos gimnazijos įkūrimą ir pažadėjo toliau palaikyti jos darbą.

Sunkiomis sąlygomis toji mokykla pradėjo savo darbą. Dėl patalpų

stokos iš pradžios klasės buvo įrengtos koridoriuose, o mokyti teko dviem pakaitom per dieną. Kiek vėliau, skiriant mūsų bendrabučiams kitas patalpas, atsižvelgta ir į gimnaziją: gauta tiek kambarių, kad jau nebereikėjo vargti koridoriuose. Kita bėda kliudė – tai nebuvimas vadovėlių ir kitokių mokymo priemonių tiek mokiniams, tiek mokytojams. Bet ir šios kliūtys palaipsniui nugalimos mokytojų kruopščiu darbu ir rūpestingumu.

Reikia pasakyti, kad visi gimnazijos mokytojai, įsidamiesi to sunkaus, nepelningo, bet bendruomenei labai reikšmingo darbo, buvo rimtai atsidėję savo pareigoms, todėl ir mokslo metų vaisiai pasirodė visiškai geri. Iš kitos pusės, mokiniai taip pat gana rimtai buvo įsitraukę darban, – nors gyvendami kartu su suaugusiais ankštuose bendrabučio kambariuose, kur nelengvos sąlygos mokytis, – ir jie padarė žymią pažangą. 1946.II.28 gimnazija išleido pirmąją abiturientų laidą, kurioje 23 moksleiviai gavo brandos atestatus. 1946.V.4 pabaigti pirmieji mokslo metai, per kuriuos gimnazijoje mokėsi, įskaitant abiturientus, 121 mokinys. Į aukštesniąsias klases perkelti 92 mokiniai, antriems metams tepasiliko 8, t.y. 7%. Pasilikusiųjų daugumas per metus yra sirguliavę ir negalėję kaip reikiant lankyti gimnazijos. Metų būvyje gimnazijoje dirbo 28 mokytojai. Antrieji mokslo metai pradėti 1946.VI.1, ir dabar, atrodo, jie galės būti dar sėkmingesni, nes ima rastis vis daugiau vadovėlių ir kitų mokymo priemonių. Antrųjų mokslo metų pradžioje gimnazija turi 123 mokinius.

Pirmasis gimnazijos direktorius buvo doc.Dr.A.Damušis, kuris daug yra padėjęs darbo ir rūpesčio, jai vadovaudamas iki 1945.XII.16. Po to gimnazijai ėmėsi vadovauti ir ligi šiol uoliai tebedirba direktorius u-to asist.dipl.mat.R.Zalubas.

IV. "KUDIRKOS" VARDO PRADŽIOS MOKYKLA

Susibūrus Kemptėno stovyklon didokam lietuvių skaičiui, atsirado reikalas nieko nelaukiant pradėti mokyti mūsų vaikus, kurių susidarė nemažas skaičius. Tam tikslui 1945.V.22 centr.bendrabutyje įsteigta pradžios mokykla iš 6 skyrių. Stingant patalpų, toji mokykla pradžioje tegavo vos vieną kambarį, kuriame įsiteko tik du skyriai, o su kitais skyriais reikėjo mokytis bendrabučio koridoriuose. Mokyklą lankė 67 vaikai, mokomi 10 mokytojų.

Iš V ir VI skyriaus mokinių 1945.VI.29 buvo sudaryta parengiamoji klasė, kur mokiniai rengėsi I-ajai gimnazijos klasei. Su I-III skyrių mokiniais mokslo metai pabaigti 1945.VIII.15, o su IV-uoju skyriumi mokslas ėjo iki VIII.30, kada įvyko išleidžiamieji egzaminai. Pirmąją Kemptėno lietuvių pradžios mokyklos laidą pabaigė 6 mokiniai.

Iškilmingas oficialus pradžios mokyklos įsteigimo aktas įvyko kartu su gimnazija 1945.VIII.31. Pradžios mokykla pavadinta "Kemptėno Lietuvių Kudirkos Vardo Pradžios Mokykla". Dėl patalpų nebuvimo mokslo metų pradžią teko nukelti į spalio 1 d., o paskui, darbą ankštose patalpose pradėjus, reikėjo dirbti dviem pakaitom, nes keturiuose skyriuose susirinko 65 mokiniai, kuriuos mokė 8 mokytojai.

Mokslo metų būvyje tiek mokytojams, tiek mokiniams teko įveikti daug sunkumų, ypač dėl to, kad trūko vadovėlių ir kitų reikalingiausių mokymo priemonių. Bet mokytojai su didėliu stropumu dirbo savo pasiimtą darbą, nelaukdami iš to kokio atpildo ar asmeninės naudos,

o turėdami prieš akis didelį uždavinį – švietti bei auklėti sveiką lietuvių tremtinių priauglį tautos ateičiai.

Kalėdomis, 1945.XII.25, pradžios mokyklos mokiniams buvo eglutė su maža, bet gražiai atlikta programa ir kukliomis dovanėlėmis, gautomis iš Unrros.

Šiek tiek pagerėjo būklė 1946.II.1 mokyklai gavus du kambarius klasėms, kur buvo įmanoma jau normaliai susitalpinti darbui. 1946.V.7 išleista antroji pradžios mokyklos laida, kurioje 4 skyrius pabaigė 9 mokiniai. Mokslo metai su I-III skyriais pabaigti 1946.V.15. Be 9 baigusiųjų, į aukštesniuosius skyrius perkelti 52 mokiniai. Po trumpų atostogų VI.15 prasidėjo vasaros darbai, kuriuose įtraukta 70 mokinių, kol VIII.1 prasidės vėl nauji mokslo metai.

Pradžios mokyklai 1945.V.22–VII.5 vadovavo V.Daukantas, savo darbu daug padėjęs tai mokyklai susikurti. Po jo ligi šiol pradžios mokyklos vedėjas yra mokyt.J.Girdžiūnas. Tas žmogus, nepaprastai uolus, rūpestingai dirba savo darbą, darniai bendradarbiaudamas su kitais darbščiais savo kolegomis mokytojais.

V. VAIKŲ DARŽELIS

Ir patys mažieji vaikai tremtinių bendruomenėje negalėjo būti palikti Dievo valiai. Jau 1945.V.26 Kempteno lietuvių pradėtas organizuoti vaikų darželis, kuriam vadovauti pakviesta A.Balinskaitė. Bet jis tegalėjo veikti ik 1945.VI.15, nes, į bendrabutį iš apylinkių susirenkant vis daugiau lietuvių tremtinių, pristigo čia tam darželiui vietos. Tuo metu darželį lankė 30 vaikų.

Iš tikrųjų vaikų darželis savo veikimą galėjo išplėtoti tik nuo 1946.I.20, kada tam reikalui atsirado tinkamų patalpų. Darželiui susikurti ir jam vietos parūpinti daug pagelbėjo UNRRA Team 76 Welfare Officer Assistant Miss Hughes. Darželis įsikūrė "Vytauto" bendrabučio I bloke. Nuo to laiko vaikų darželiui atsidėjusi vadovauja O.Venclauskaitė, su kuria kartu dirba dvi mokytojos. Metų būvyje darželį lankė 52 mokiniai, o šiuo metu jame auklėjami 45. Šį pavasarį išleista pirmoji darželio laida – 9 vaikai. Darželio patalpos geros. Žaislų ir mokymo priemonių, kad ir nedaug, bet turima. Vaikai darželyje auklėjami mišriąja sistema.

VI. LIAUDIES UNIVERSITETAS

Po sunkaus prievartinio darbo ir blaškymosi, atėjus išvadavimo dienai, į Kempteno stovyklą suplaukę lietuviai tremtiniai troško atsigaivinti dvasiniu penu. Be kita ko, pasirodė didelis susidomėjimas įvairiomis mokslo populiarizacijos bei švietimo paskaitomis, kurias tuojau, vos įsisteigus bendrabučiui, čia sujudo skaityti mūsų mokslininkai ir visuomenininkai. Nuo 1945.V.1 iki IX.30 Kempteno lietuvių stovykloje buvo 35 įvairios paskaitos, iš kurių 26 vien prof.S.Kolupailos, visados sugebančio gyvai patraukti klausytojus savo įdomiomis geografinėmis ir kitokiomis temomis.

Bet to buvo ne gana. Norint sistemingiau pateikti bendruomenei populiaraus mokslinio, visuomeninio, literatūrinio ir religinio turinio paskaitų, išaiškinti lietuvių tautos ir viso pasaulio kultūrinį gyvenimą, sumanyta įsteigti Liaudies Universitetą, ir tas universitetas 1945.X.1 buvo iškilmingai atidarytas centr.bendrabučio sa-

lėje. Nuo jo atidarymo ligi 1946.I.31 liaudies universitete buvo 70 įvairių paskaitų, kurias skaitė įžymūs paskaitininkai – profesoriai, docentai, dipl.inžinieriai, menininkai ir visuomeninkai. Kai kurios paskaitos būdavo pavaizdinamos net paveikslais ekrane. Klausytojų niekada nestigo, į kai kurias paskaitas prisirinkdavo sausakimša salė kolonijos narių. Nuo 1946.II.1, ėmus daugiau rastis profesinio lavinimosi kursų, liaudies universitete paskaitas teko sumažinti.

Nuo 1945.X.1 iki 1946.II.12 Liaudies Universitetui vadovavo Juoz.Andrius, o po to ligi V.10 laikinai jo vedėjo pareigas ėjo mokyt.V.Volertas. Paskui tai įstaigai vadovauti pakviestas komiteto narys švietimo ir kultūros reikalams.

VII. SVETIMŲJŲ KALBŲ KURSAI

Benamių gyvenimas spiria kiekvieną lietuvį tremtinį mokėti svetimų kalbų. Juoba tas reikalas pagyvėjo, kada, pasibaigus karui ir negalint sugrįžti tėvynėn, iškilo prieš akis įvairios emigracijos galimybės. Tačiau, ir grįžus tėvynėn, svetimų kalbų mokėjimas, be abejo, išeis į naudą.

Jau nuo stovyklinio gyvenimo pradžios Kemptene ypatingas dėmesys atkreiptas į anglų kalbą, taip pat ir į prancūzų. Tom dviem kalbom buvo suorganizuoti kursai ir ligi šiol jie tebedirba.

1.Anglų kalbos kursai

Tie kursai pradėjo veikti nuo 1945.VI.15. Pradžioje tuose kursuose mokėsi per 100 kolonijos narių, vadovaujant estei Lipp. 1945. VIII.15 anglų kalbos kursai buvo kiek pertvarkyti taip, kad sudarytos dvi grupės, kurioms vadovavo Z.Petreikis ir V.Daukantas. Dviejose grupėse mokėsi 70 kursų klausytojų. Nuo 1946.I.15 prisidėjo dar dvi anglų kalbos kursų grupės, į kurias įstojo 21 klausytojas. Kadangi norinčiųjų anglų kalbos mokytis vis daugėja, nuo VI.1 prireikė sudaryti dar vieną grupę, kurion įsijungė 24 klausytojai.

Anglų kalbos kursų vadovas nuo 1945.X.1 yra dipl.inž.K.Daugėla. Visas 7 klausytojų grupes moko 4 lektoriai. Pamokos kursuose būna 2-3 kartus per savaitę po 1-2 val. Tuo tarpu organizuojasi dar keletas tų kursų klausytojų grupių.

2. Prancūzų kalbos kursai

Jie darbą pradėjo 1945.VI.20. Iš pradžios sudarytos dvi klausytojų grupės: pradedančiųjų ir pažengusiųjų. Abiejose grupėse buvo 85 klausytojai, kurių skaičius paskui kiek sumažėjo. Nuo pradžios ligi IX.1 prancūzų kalbos kursams vadovavo mokyt.E.Masiokienė.

Nuo 1945.IX.1 prancūzų kalbos kursai sėkmingesniam darbui pertvarkyti taip, kad juose palikti tik klausytojai, kurie sutiko reguliariai kursus lankyti. Tuo būdu susidarė klausytojų grupė iš 16 asmenų. Nuo 1946.II.18 prisidėjo antra grupė, kurion įstojo 5 klausytojai. Pamokos būna 2-3 kartus per savaitę po 1-2 val. Nuo 1945.IX.1 prancūzų kalbos kursams vadovauja dipl.inž.M.Mikutavičius.

VIII. PROFESINIO LAVINIMO KURSAI

Darbo bei profesijos klausimas tremtiniams ypač opus, nors per praėjusius metus, Unrrai teikiant laikinąją globą, niekas varu nebuvo

verčiamas dirbti. Opus tas klausimas ypač galimos emigracijos akivaizdoje: ne visi gi išeiviai svetur galėtų gauti savo turėtosios profesijos darbą, ir ne vienam tektų imtis rankų darbo ar kitokio praktiškojo amato, nors Lietuvoje gal bus dirbęs tik protinį darbą. Iš to požiūrio Kemptene lietuvių kolonijoje jau nuo pat pradžios imta organizuoti įvairių praktinių specialybių kursų, kurie padėtų žmonėms pramokti naujo amato ar patobulinti jau turimąją specialybę. Tai bus naudinga ir grįžus namo, nes gyvenime niekad ne pro šalį, be savos specialybės, nusimanyti ir kitose, ypač praktiškose, specialybėse.

1. Buhalterijos kursai

Pirmieji specialiniai profesinio lavinimo kursai Kemptene bus buvę buhalterijos kursai. Jie veikė nuo 1945.VI.22 iki VIII.5. Iš pradžios į kursus įstojo per 60 klausytojų, bet ištisai juos teišklausė tik 20. Buvo išeitas trumpas bankinės buhalterijos bei korespondencijos kursas. Egzaminų nedaryta. Buhalterijos kursams vadovavo dipl.ekonom.A.Martinkus.

2. Šoferių kursai

Žymus susidomėjimas mūsų stovykloje buvo inžinierių draugijos nuo 1946.I.9 iki V.1 surengtais šoferių kursais. Per tą laikotarpį išleistos 3 šoferių kursų laidos, kurias pabaigė 130 klausytojų. Teoretinis mokymas atliktas prie metalinio auto modelio, o per pamokas plačiai pasinaudota vaizduojamąja medžiaga įvairiais brėžiniais. Vienos laidos kursas trukdavo 30 darbo dienų po 3-4 val. kasdien. Išlaikiusiems kursų egzaminus išduoti pažymėjimai, kuriuos patvirtino UNRRA Welfare Officer savo parašu ir antspaudu. Negavus automobilio ir benzino, šoferio važiavimo praktikos nebuvo įmanoma atlikti, nors dar tebesitikima tam reikalui gauti sunkvežimį ir benzino.

Šoferių kursams vadovavo dipl.inž.Č.Tamašauskas. Juose einamąjį mokslą dėstė trys lektoriai.

3. Techniškųjų specialybių kursai

Šiuose kursuose, kurie dirbo nuo 1946.II.1 iki VI.1, klausytojai per paskaitas teoriškai buvo supažindinami su elektros instaliacija, metalo apdirbimu ir statyba. Kursus lankė 29 asmenys, o juos pabaigė 15, iš kurių 7 elektroinstaliatoriai, 3 metalininkai ir 5 statybininkai. Kursas išeitas per 120 val. Baigusiesiems išduoti pažymėjimai su Unrros patvirtinimu. Daroma žygių, kad baigusieji gautų atlikti praktiką kur nors dirbtuvėse. Kursams vadovavo dipl.inž.M.Mikutavičius.

4. Hidrometrijos ir hidrologijos kursai

Kursus suorganizavo ir jiems vadovavo įžymus tos srities mokslininkas prof.S.Kolupaila. Veikė tie kursai nuo 1946.III.11 iki VI.1 su 18 klausytojų, iš kurių 12 kursus pabaigė, gaudami atitinkamus pažymėjimus. Per kursus buvo apie 100 pamokų su paskaitomis arba praktikos valandomis. Be to, Illerio upėje ties Kemptenu atlikti 10 dienų praktikos darbai. Matavimo instrumentų taravimas buvo atliktas pačių klausytojų, — šiuo metu, tur būt, vienintelėj Vokietijoj, — OTT firmos taravimo laboratorijoje Kemptene. Pas prof.Kolupailą gegužės 24-25 d. buvo atvykę iš Stuttgarto aukštosios mokyklos 36 studentų - lietuvių, latvių ir vokiečių - grupė hidrometrijos praktikos darbams, prieš tai iš anksto susitarę su savo mokyklos vadovybe.

5. Aukštųjų technikos kursų statybos skyrius

Tyliai ir kukliai tas skyrius pradėjo darbą 1946.VI.1. Šių kursų tikslas padėti tiems klausytojams, kurie negali pradėti ar varyti toliau jau pradėto aukštojo mokslo universitete. Darbas eina gana intensyviai. Kas savaitę būna po 40-48 paskaitas po 1 val., kurias skaito 2 profesoriai, 2 docentai, 2 vyr.asistentai, 4 asistentai, be to, dar 2-3 lektoriai. Dalis profesorių ir lektorių skaityti paskaitų atvyksta iš kitų lietuvių kolonijų. Apsibrėžtoji programa numatyta išeiti per 2-3 semestrus, kurie užtruksią iki 1947.VI.1. Kursams uoliai vadovauja prof.S.Kolupaila.

6. Radiotechnikos kursai

Radijo amžiuje gyvas reikalas kiekvienam bent šiek tiek apsipažinti su ta be galo naudinga civilizacijos gėrybe. Kempteno lietuvių tremtinių kolonijoje nuo 1946.VI.17 susiorganizavo radiotechnikos kursai, kurių tikslas - supažindinti klausytojus su radijo imtuvais ir siųstuvais, taip pat praktiškai su radijo priimtuvo dalimis ir pasitaikančiomis jo kliūtimis. Tuose kursuose, kurie užtruksią ligi XI.1, yra 37 klausytojai. Paskaitos ir praktikos darbai būna 3 kartus per savaitę iš viso po 9-12 val. Kursuose moko 2 lektoriai - dipl.inžinieriai; jiems vadovauja dipl.inž.Br.Draugelis.

7. Odininkų kursai

Šitų kursų, prasidėjusių 1946.VI.21 ir užtruksiančių ligi XI.1, tikslas parengti specialistų, kurie nusimanytų apie odų išdirbimą ir jų panaudojimą įvairiems dirbiniams. Kursus lanko 22 lietuviai ir keletas latvių, o jiems vadovauja ir dėsto tos srities specialistas latvis. Teoretinių dalykų būna po 3-4 val. darbo dienomis, o praktikos darbai 2-3 kartus per savaitę po 2-3 val.

IX. DAINOS IR MUZIKOS MENAS

Daina ir muzika gaivino mus nuo senovės ir dabar gaivina sielvarte lietuvio tremtinio širdį, o pašaliečiams ryškiai parodo mūsų tautos tauriąsias tradicijas, keldama užsieniuose lietuvių ir Lietuvos, dainų šalies, vardą. Todėl visiškai suprantama, kam mažne visose lietuvių tremtinių kolonijose, kur tik buvo koks muzikos meno vadovas, tuojau lyg savaime ėmė telktis lietuvių chorai bei ansambliai. Neatsiliko ir Kempteno lietuvių kolonija. Čia per praeitus metus ne tik pačių gražiai padirbėta, bet ir susilaukta daug malonių svečių iš svetur.

1. Chorai bei ansambliai

1945 m. apie birželio pabaigą Kempteno lietuvių stovykloje buvo sutelktas iš 35 dainininkų vyrų choras, kuriam vadovavo Alg.Šimkus. Choras veikė iki VII.20, kol iš Kempteno išsikėlė chorvedys. Be to, buvo sudarytas ir iki X.1 veikė vyrų kvartetas, vadovaujamas J.Statkevičiaus. Nepamiršti buvo ir tautiniai šokiai, kuriuos tuo pat metu suorganizavo ir jiems vadovavo A.Riaubienė.

1945.VII.26 Br.Jonušas suorganizavo vyrų chorą - "Lithuania" ansamblį iš 16 dainininkų. Dėl patalpų stokos stovykloje, - nors to ansamblio darbo pradžia buvo gana vykusi, - jis negalėjo prisitraukti sau reikalingų meninių jėgų iš kitų kolonijų ir pilnai susiorganizuoti. Teišbuvo Kemptene tas ansamblis ligi X.1, o paskui didžioji

jo dainininkų dalis su pačiu vadovu Jonušu, ieškodami geresnių darbui sąlygų, išsikėlė į Dillingeną.

Šalia tų chorų 1945 m. jau apie birželio pradžią Kempteno lietuvių kolonijoje susidarė iš 28 giesmininkų bažnytinis choras, suorganizuotas ir uoliai vadovaujamas A.Mateikos. Ligi XI.28 jis gražiai pagiedodavo bažnyčioje per pamaldas. Išsikėlus chorvedžiui iš Kempteno, choras paliovė veikęs, ir paskui ligi 1946.I.25 kolonija nebeturėjo jokio choro, nes nebebuvo kam vadovauti.

Net apmaudas paimdavo mūsų kolonijąą, kad muzikos menas slysta iš mūsų tarpo ir neįleidžia čia giliau šaknų. Bet pagaliau 1946.I.26 atsikėlė Kemptenan muz.P.Armonas. Jis pasiryžo žygiui - tvirtai paimti į savo rankas tą meno dalyką. Tuojau paskubomis buvo pertvarkytas išsisklaidęs bažnytinis choras, kuris vėl atgijo ir dirbo iki II.20. Paskui, II.20, buvo visiškai iš naujo suorganizuotas didelis mišrus choras iš 50 dalyvių ansamblio pavidalo. Į ansamblį įsijungė solistės: Armonienė, Bičkienė, Daugėlienė, Eitutienė, Kaukoriūtė, taip pat milelai progomis prisidėjo ir op.sol.Radzevičiūtė. Ansamblyje, be mišriojo choro, yra dar vyrų choras iš 24 dainininkų, darnus moterų sekstetas ir tautinių šokių grupė iš 12 šokėjų. Organizuojant ansamblį, paaiškėjo, jog Kempteno lietuvių kolonijoje esama gana gerų dainininkų, ypač sopranų ir bosų balsams.

Kempteno meno ansamblis yra atsiradęs ir tobulėja dideliu muz.P. Armono nuopelnu. Tas muzikas ir toliau čia uoliai atsidėjęs dirba lietuviškajam dainos menui tremtinių tarpe pakelti. Kolonijos meno vadovu, tvarkiusiu dainos bei muzikos meno reikalus, nuo 1945.IX.26 iki 1946.IV.13 buvo P.Šopega.

2. Koncertai

Kemptene praeitąmet turėjome apsčiai visokių koncertų, skirtų visiems kolonijos nariams ir kviestiniams svečiams. Tik dar tebesisteigiant kolonijai, Stp.Kairio rūpesčiu būdavo surengiama įvairių muzikinių bei literatūrinių šiupinių, kuriuose pasirodydavo savosios menininkų pajėgos. Per tuos šiupinius ir dalyviai ar klausytojai būdavo patraukiami įsijungti į bendrą dainą ar kitą kokią pramogą. Paskui būdavo pasilinksminimai, į kuriuos atsilankydavo ir amerikiečių karių, ypač lietuvių. Koncertus surengdavo vietinis ansamblis, arba iš kitų kolonijų svečiuos atvažiavę ansambliai, arba atskiros muzikos meno grupės ar solistai. Paminėtini koncertai buvo šie:

"Čiurlionio" ansamblio - 4 koncertai 1945.VI. 24-25; jubiliejinis jo 50-as koncertas 1945.VIII.8. Ansamblis ir komitetas 1945.VI.27 įsteigė Lietuvos Atstatymo ir Išlaisvinimo Fondą, kuriam ansamblis paliko iš pirmųjų koncertų gautąjį pelną 4213,- RM. "Čiurlionio" ansamblini vadovauja muz.A.Mikulskis.

Wiesbadeno lietuvių ansamblio - 3 koncertai 1945.XI.7-8. Iš jų buvo 2 viešieji koncertai kolonijos nariams ir kviestiniams svečiams, o trečiasis religinis koncertas Šv. Lauryno bažnyčioje. Ansambliui vadovavo muz.Stp.Sodeika.

Ravensburgo lietuvių ansamblio - 2 koncertai 1945.XI.24. Ansambliui vadovavo muz.P.Armonas.

Kempteno lietuvių ansamblio - 4 koncertai, skirti kolonijos nariams ir kviestiniams svečiams. Pirmasis koncertas buvo 1946.IV.13 Kornhaus salėje, kur ansamblis visiškai patei-

sino savo pirmuosius žingsnius, gražiai atlikdamas gana plačią programą iš lietuvių ir kitų kompozitorių dainų. Nors koncertui pasirengti nedaug tebuvo laiko, bet veikliaus ansamblio vadovo muz.P.Armono ir dalyvių darbštumo dėka koncertas buvo tikrai nusisekęs. UNRRA Team 76 metinių proga, jos pareigūnams pagerbti ir padėkoti už globą, teatro salėje 1946.VI.11 surengtas antras koncertas, kuris svečiams, kaip buvo pastebėta, tikrai pakėlė nuotaiką ir paliko gražų įspūdį. Su nemenkesniu pasisekimu praėjo ir kiti du koncertai, įvykę Kornhaus salėje VI.17 ir VI.18, - pirmasis mūsų kolonijos nariams, o antrasis skiriamas visiems Kempteno DP.

R e l i g i n ė s m u z i k o s v a l a n d ė l ė s buvo 3. Pirmoji ir antroji rimties valandėlė įvyko 1945.VI.1 ir VIII.2 Dangaus Žengimo /Himmelfahrt/ ir Šv.Lauryno bažnyčiose, kur muzikinę dalį atliko kolonijos muzikininkai ir vyrų kvartetas. 1945.VIII.7 Šv. Lauryno bažnyčioje buvo smuiko ir vargonų muzikinė valandėlė, kurioje pasireiškė Stp.Kairys /smuikas/ ir Lehrndorfer /vargonais/.

S t y g i n i ų i n s t r u m e n t ų k o n c e r t a i buvo 2, kurių pirmąjį, smuiko koncertą, 1945.XI.10 bendrabučio salėj kolonijos nariams surengė smuikininkas Iz.Vasyliūnas, o antrąjį viešą - Dillingeno lietuvių stygnis kvartetas iš Vasyliūno, Matiuko, Gabriolo ir Sauliaus Kornhaus salėje 1946.V.30. 1946.II.19 įvyko pianistės Rajauskairės ir smuikininko Matiuko koncertas miesto teatro salėje.

S o l i s t ų d a i n i n i n k ų i r v i o l o n č e l i s t ų k o n c e r t a i buvo 3. Op.solistės Pr.Radzevičiūtės ir violončelisto P.Armono viešas koncertas įvyko 1946.III.14 Kornhaus salėje. Op.sol.Radzevičiūtė šiuo koncertu įspūdingai paminėjo savo dainavimo ir scenos darbo 20 metų sukaktį. Miesto teatre V.24 buvo op.solistės A.Dambrauskaitės viešas koncertas iš lietuvių kompozitorių dainų ir labai nuotaikingai sudainuotų arijų. Pagaliau Kornhaus salėje VII.1 įvyko studentų kvarteto, vadovaujamo Jarošeko, viešas koncertas. Programoje, be kvarteto, dalyvavo išraiškinio šokio solistė Grigaliūnaitė ir pianistas Al.Mrozinskas.

X. MINĖJIMAI IR VIEŠIEJI PASIRODYMAI

Tiek visokie iškilmingi minėjimai bei šventės, tiek įvairūs pasirodymai su atliktais darbais trentinių gyvenime yra ne mažiau reikšmingi, kaip ir normaliame gyvenime. Jeigu minėjimai bei šventės paskatina kiekvieną trentinį daugiau pagalvoti apie praeitį - rasti stiprybės reikšminguose tautos ar žmonijos gyvenimo įvykiuose, tai įvairiais pasirodymais daugiausia iškeliami viešumon nuveiktieji darbai bei laimėjimai, kaip įvairaus darbo bei kūrybos vaisiai, kurie žmogaus gyvenimui duoda prasmę. Ir viena, ir kita pagal esamas sąlygas Kempteno lietuvių kolonijoje nebuvo užmiršta.

1. Tautinės šventės

Lietuvių tautinės šventės mūsų kolonijoje per praeitus metus stengtasi ko iškilmingiau paminėti.

T a u t o s š v e n t ė, 1945.IX.8, pradėta išvakarėse pamaldomis už žuvusiuosius ir dėl tėvynės kenčiančius tautiečius. Šventės dieną taip pat buvo pamaldos, per kurias gražiai pagiedojo kolonijos choras. Bendrabučio salėj įvyko iškilmingas susirinkimas, kur pasa-

kyta keletas kalbų, o meninę dalį atliko kolonijos menininkai, literatai. Meninėje dalyje dalyvavo UNRRA Team 76 dir.kpt.C.W.le Grand su Welfare Officer A.Washington.

L i e t u v o s k a r i u o m e n ė s š v e n t ė, 1945.XI.23, paminėta kukliai, bet įspūdingai. Per pamaldas, atlaikytas už žuvusius dėl Lietuvos laisvės ir gynusius nepriklausomybę karius, pagiedojo kolonijos choras. Vakare bendrabučio salėje buvo paskaita apie Lietuvos kariuomenę.

L i e t u v o s N e p r i k l a u s o m y b ė s š v e n t ė, 1946.II.16, atšvęsta labai iškilmingai. Išvakarėmis buvo religinis koncertas Šv.Lauryno bažnyčioje, kur apsilankė nemaža ir svetimtaučių, taip pat amerikiečių karių ir Unrros pareigūnų. Koncerte pasireiškė mūsų kolonijos choras, op.solistė Radzevičiūtė, solistės Bičkienė ir Daugėlienė. Koncertui vadovavo ir violončele solo pagrojo muz.P.Armonas, o vargonavo Lehmdorfer. Šventės dieną buvo įspūdingos pamaldos su choro giedojimu. Iškilmingas paminėjimo aktas įvyko miesto teatro salėje, kur, be gausiai susirinkusių kolonijos narių, dalyvavo ir UNRRA Team 76 dir,kpt.C.W.le Grand, taip pat kiti Unrros pareigūnai. Po akto ėjo koncertas, kur pasirodė kolonijos dainininkai, vadovaujami muz.P.Armono. Vasario 16 d. paminėti išleistas "Alguvos Baro" Nr.4.

2. Motinos Diena

Gražus Motinos Dienos paminėjimas buvo Kemptene 1946.V.5, pradėjus jį "Vytauto" stovyklos aikštėje vėliavos pakėlimu ir pamaldomis sporto halėje. Toje pat halėje paskui įvyko iškilmingas susirinkimas atitinkamomis prakalbomis ir paskaita apie Motiną. Už garbės prezidiumo stalo, šalia kitų, sėdėjo taip pat kolonijos seniausia, gausingiausios šeimos motina ir jauniausia motina, be to, UNRRA Assistant Welfare Officer Miss Hughes. Trumpoje meninėje dalyje pasirodė kolonijos ansamblis ir mokinių tautinių šokių grupė. Tą dieną skautai aplankė ir pasveikino visas kolonijos motinas, įteikdami joms atitinkamą adresą. Motinos Dienai paminėti išėjo "Alguvos Baro" Nr.5.

3. Kiti minėjimai

Iš kitų per metus buvusių minėjimų pažymėtinas yra lietuvių centr.bendrabučio /Salzstr.17/ oficialus atidarymas, įvykęs 1945.V.25, kur dalyvavo amerikiečių komendantūros 4 pareigūnai, jų tarpe ir visų Kempteno DP bendrabučių komendantas kpt.Heins. Meninėje iškilmių dalyje kolonijos pajėgos atliko įvairių muzikos, dainų, tautinių šokių ir kitų meno dalykų.

1945.VI.9 buvo meno pobūvis bei koncertas centr.bendrabučio atidarymo proga, programoje dalyvaujant mūsų kolonijos, estų ir latvių menininkams.

JAV nepriklausomybės šventė, 1945.VII.4, taip pat iškilmingai paminėta. Per lietuvių susirinkimą centr.bendrabučio salėje kpt.C.W. le Grand tarė reikšmingą žodį /plg.šio leidinio 13 psl./, o paskui buvo prof.S.Kolupailos paskaita.

Dariaus ir Girėno žygiui prisiminti 1945.VII.17 buvo pamaldos už žuvusiuosius didvyrius. Mūsų sportininkai pasirodė su sporto dalykais bei rungtynėmis. Per paminėjimo susirinkimą buvo paskaita apie tuos du mūsų tautos didvyrius, be to, literatūros būrelio nariai paskaitė tai progai skirtų eilėraščių, o kolonijos choras, vadovaujamas Alg.

Šimkaus, sudainavo keletą dainų. Tam paminėjimui išėjo sieninio "Alguvos Baro" Nr.7.

4. Dailininkų darbai ir parodos

Kempteno lietuvių kolonijoje yra prisiglaudę keliolika mūsų dailininkų, kurie, nors ir nepatogiomis sąlygomis dirbdami, savo darbais visiškai gerai reprezentuoja mūsų menui. Pvz., dail.M.Paškevičius yra sukūręs aliejiniais dažais įspūdingą paveikslą "Liberation", kuris pavaizduoja, kaip amerikiečių kariai mūšio vietoje, Vokietijoje išlaisvina lietuvius tremtinius. Šį dailų paveikslą žadama įteikti Kempteno lietuvių kolonijos vardu amerikiečių karinės valdžios vyr.vadui Vokietijoje. Be to, tas pats darbštusis dailininkas aliejiniais dažais yra nutapęs UNRRA Team 76 dir.kpt.C.W.le Grand, Welfare Officer H.Washington ir Deputy Director Mr.George portretus. Dail.K.Rutkauskas sukūrė spalvotus portretus Admin.Officer Mme.de Sorbier ir jos dukters, taip pat Adm.Suply Officer Mr.High. Visų tų pareigūnų portretai Naujųjų Metų proga įteikti jiems patiems. Dail. K.Rutkauskas dar yra rūpestingai padaręs keletą adresų, kurie įvairiomis progomis buvo įteikti mus globojančių įstaigų pareigūnams.Jis taip pat sieniniam "Alguvos Barui" yra vykusiai nupiešęs paprastu pieštuku pažymėtinų asmenų paveikslų. Gana daug meniškų adresų, diagramų ir schemų, kurios įvairiomis progomis buvo įteiktos kolonijos vardu amerikiečių vyresnybei, Unrrai ir mūsų kolonijos pareigūnams kaip dovanos, yra padaręs dail.S.Makarevičius. Šio dailininko darbo daugiausia yra "Alguvos Baro" ir jo leidinių iliustracijos, taip pat karikatūros.

Mūsų kolonijos nario J.Janulevičiaus iniciatyva, remiant Unrrai, buvo suorganizuota ir 1946.V.12 Kornhaus salėje atidaryta DP menininkų tapybos paroda, kurioje iš kemptenišKių visiškai gražiai pasirodė: O.Dokolskaitė-Paškevičienė, R.Ingelevičienė, I.Jackevičaitė-Petraitienė, M.Paškevičius ir K.Rutkauskas, taip pat J.Mackevičius nuo Tübingeno ir Ivanauskas iš Weitnau. Mūsų menininkų čia buvo ryškus pirmavimas tarp estų, rusų ir kitų dalyvavusių parodoje svetimųjų menininkų. Iš vakaro neoficialiame parodos atidaryme dalyvavo iš Unrros Welfare Officer H.Washington, karinės valdžios pareigūnų, miesto burmistras ir Kempteno dvasininkijos atstovų.

5. Pabaltijiečių DP pasirodymuose

Iš Kempteno važiuodami geležinkeliu Münchėno linkui, jei išsisuksime nuo Kaufbeuren į dešinę, tai prieš Schongau privažiuotume Altenstadt vietovę. Paprastas Bavarijos bažnytkaimis, kaip ir daugelis jų, bet jis 1946 m. pabaltijiečiams tapo nebeužmirštamas. Tenai nuo 1946 m. gegužės 12 iki birželio 16 d. buvo Pabaltijo tremtinių /DP/ viešas pasirodymas: paroda didžiulėje kadaise priešlėktuvinės apsaugos reikalams skirtoje halėje, koncertai ir sportas, kur teko dalyvauti, kiek per trumpą pasirengimo laiką suspėta, ir Kempteno lietuvių kolonijai. Mūsų kolonija pasirodė: tautiniais meno rankdarbiais; choro ir solistų koncertu; krepšinio rungtynėmis; Lietuvos vaizdų foto nuotraukomis. Iš viso Kemptenas parodai pristatė tautiečių suskolintų eksponatų 350, daugiausia įvairių rankdarbių - tautinių mezginių bei audinių, kuriuos gražiai sutvarkė ir parodoje prižiūrėjo uolus mūsų kolonijos narys O.Česnienė. Gegužės 23 d. tenai įvykusiame sudėtiniame koncerte pasireiškė ir mūsų kolonijos muz.P. Armono vadovaujamas ansamblis, kaip reikiant atlikdamas savo uždavinį. O mūsų "Šarūno" ir kitiems sportininkams ten varžovų krepšiniui

nebuvo, -- nesutiko jie ten sau bent kiek lygesnių žaidikų nei iš estų, nei iš latvių tarpo, visus lengvai įveikdami.

6. Dramos vaidinimai

Nors patys praeitąmet ir neturėjome laimės savo vaidybinių jėgų pabandyti, bet nuskriausti nepalikome: 1946.VI.19-20 Kempteno lietuvius aplankė labai laukiami svečiai - iš Würzburgo lietuvių dramos mėgėjų kolektyvas. Jis priminė mums lietuviškojo teatro dvasią, parodydamas miesto teatre P.Vaičiūno "Sudrumstąją ramybę" ir Čiurlionienės-Kymantaitės "Aušros sūnus". Visi trys spektakliai esamomis sąlygomis ir jėgomis visiškai gražiai praėjo ir paliko nemažą įspūdį. Abudu veikalai surežisuoti režis.Pr.Zenkevičiaus, dekoracijos Č. Janušo. "Aušros sūnuose" vaidino ir režisorius akt.St.Pilka.

XI. SPAUDA IR LITERATŪRA

Gražią ankstyvojo gegužės mėn.popietę, 1945 metais, prie upelio šalia Kempteno maudyklų susirinko būrelis mūsų kultūrininkų, mėgstančių darbą, ne tiek čia poilsio pasiieškoti, kiek mintimis pasidalyti dėl įsikuriančios lietuvių kolonijos kultūrinio ir spaudos darbo. Besišnekučiuodami apie ką tik pasibaigusio baisaus karo įvykius ir pokarinio gyvenimo galimybes, taip pat apie gyvuosius vietinius reikalus, priėjo išvadą, kad nieko nelaukiant reikia sukrusti plunksnos darbininkams. Netrukus po to naujai paskirtasis stovyklos švietimo ir kultūros vadovas Stp.Kairys sukvietė tuo reikalu pasitarimą, kuriame dalyvavo keliolika kultūrininkų bei spaudos darbo mėgėjų. Tuo būdu Kempteno lietuvių tremtinių kolonijoje padaryta užuomazga žurnalistikos ir literatūros būreliui, kurio įsisteigimo oficialia data laikoma 1945.V.20 ir kuris savo darbu ėmė reikštis dviejose srityse - informacinėje bei šviečiamojoje spaudoje ir grožinėje literatūroje ar jos bandymuose.

1. "Alguvos Baro" kelių

Kalbamajame kviestiniame posėdyje nutarta tuojau pradėti leisti kolonijai laikraščių, žinoma, tokių, kokie esamomis sąlygomis įmanomi, būtent: vieną sieninį su kasdieniniu pasaulinių ir vietinių žinių biuleteniu, o kitą - kokiu nors būdu spausdintą neperiodinį literatūros bei švietimo reikalams skiriamą laikraštį. Sienlaikraštį pasiėmė redaguoti C.Surdokas, o tą neperiodinį - A.Šešplaukis-Tyruolis. Abudu laikraščiai sumanyta pavadinti "Alguvos Baru", tik dieninių žinių biuletenio pavadinimas gavo papildomą prierašą, įsigydamas galutinai "A.B.Dienos naujienų" vardą. Pirmasis "Alguvos Baro" sieninis pasirodė 1945 m. gegužės 20 d., o kitą dieną /V.21/ išėjo ir jo priedas - visų kolonijos gyventojų labai smalsiai sutiktas pirmasis "A.B.Dienos naujienų" numeris. Šis pastarasis, kurį pirmieji redaguoti ėmėsi C.Surdokas ir A.Šešplaukis, ilgainiui patapo pagrindiniu mūsų kolonijos spaudos organu. "A.B.Dienos naujienos", nors kukliai mašinėle rašytos iš vieno, o paskui iš dviejų lapų, su iš radijo prigaudytomis paskutinėmis pasaulio naujienomis ir vietinėmis informacijomis, visiems kolonijos gyventojams pasidarė labai laukiamas svečias: tiesiog gulte apguldavo abi vitrinas centr.bendrabutyje, kur du jo egzemplioriai kasdien būdavo pakabinami. Ką gi, tai suprantamas interesas: kai geriau nieko nebuvo, žmonėms buvo brangu, kas buvo! Tačiau nors paskui ėmė rastis Vokietijoj esančių lietuvių tremtinių bendruomenėje ir tobulesnių, jau spaustuvėje išspausdintų

laikraščių, kurie ėmė pasiekti ir mūsų koloniją, vis dėlto "A.B.Dienos naujienos" savo reikšmės neprarado ir ligi šiandien tebėra mielai skaitomos, įsigydamos arti šimto prenumeratorių net kitose kolonijose, kai nuo 1945.XII.31 pradėjo eiti padauginamos rotatoriumi. Nuo 1945 m. rudens ir vėliau "A.B.Dienos naujienų" redakcijon įsijungė dar keletas bendradarbių, apsistojusių Kempteno lietuvių tremtinių kolonijoje. Nelengvas, žinoma, darbas tam biuleteniui redaguoti: tenka valandų valandas prasėdėti prie radijo priimtuvo, begaudant naujienas iš įvairių pasaulio pakraščių. Rūpinamasi kiek galint tiksliau užfiksuoti žinias. Nemaža sunkenybių ir su popierium, kurio taip dabar stinga. Tačiau visos kliūtys stengiamasi įveikti bendruomenės labui: kad neatsiliktume, būdami netikrumoje, nuo keblaus pasaulinio gyvenimo įvykių ir kad savo smalsumą, kurio tuo tarpu kiekvienas tam dalykui daug turime gal labiau dėl asmeninių interesų,nejučiomis lavintumės politiškai galvoti, kas ir sugrįžus tėvynėn nebus be reikšmės. "A.B.Dienos naujienų" per metus, nuo 1945.V.21 iki 1946.V.21, išėjo 304 numeriai; tas biuletenis bene pats seniausias bus visoje lietuvių tremtinių bendruomenėje Vokietijoj.

Sieninio "Alguvos Baro", kuris be kita ko dažnai humoru stengdavosi pakritikuoti stovyklinio tremtinių gyvenimo negeroves, per metus išėjo 14 numerių. Jis, mašinėle rašytas, su iliustracijomis ir karikatūromis, būdavo iškabinamas centr.bendrabučio vitrinoje po stiklu.

Neperiodinio "Alguvos Baro", tarnaujančio publicistikos ir literatūros reikalui, išleista rotatoriumi išspausti 5 numeriai. Pora jo numerių buvo proginiai - Vasario 16 d. ir Motinos Dienai paminėti.

Dar 1945 metais, komitetui rudeniop /VIII.14/ perėmus savo žinion kolonijos švietimo bei kultūros reikalų tvarkymą, jo nutarimu, buvo įsteigtas spaudos ir literatūros skyrius, kuriam vadovauti pakviestas C.Surdokas. Bendradarbiaujant su šiuo skyriumi, be minėtų spaudinių, mūsų kolonijoje buvo dar išleista atskirų asmenų rotatoriumi išspausdintų leidinių, pvz.: J.Grabausko iš Herlito sutrumpintas anglų kalbos vadovėlis, A.Klimo Lietuvos geografija, be to,prancūzų kalbos gramatikos santrauka, balandžio 1 d. "Neatplėštas siuntinėlis" ir kt. J.Bukota 1946 m. išvertė "Jungtinių Tautų chartą".

2. Literatūros ir žurnalistikos būrelis

Kempteno lietuvių kolonijoje spaudos darbininkai dar 1945 m. gegužės mėn. susimetė į literatūros ir žurnalistikos būrelį, kurio valdybon išrinkti: C.Surdokas /pirm./, Alf.Sešplaukis-Tyruolis ir A. Klimas. Tas būrelis iš pradžių beveik kas savaitę sukviesdavo po susirinkimą, kur būdavo skaitomi ir vertinami narių parašytieji grožinės literatūros dalykai ar bandymai, taip pat pagvildomi spaudos klausimai. Būrelio narys A.Kairys savo rūpesčiu, "Alguvos Baro" vardu 1946 m. išleido spaustuvėje išspausdinęs pirmąjį savo eilėraščių rinkinį - "Blaškomi lapai", ogi būrelio narių bendras eilėraščių rinkinys, suredaguotas V.Volerto ir pavadintas poezijos almanachu, tais pat metais išėjo "Verpetų" vardu.

3. Literatūros vakarai ir popietės

Pirmasis literatūros vakaras, surengtas vietinio literatūros ir žurnalistikos būrelio, Kemptene buvo 1945.IX.22. Po literatūrinės dalies, kurioje savo kūrinių paskaitė kolonijos rašytojai bei mėgėjai, buvo dar muzikinė: padainavo solistai ir "Lithuania" vyrų choras, vadovaujamas Br.Jonušo.

Kitą vakarą tas pats būrelis surengė Kalėdų proga /XII.26/ taip pat su vietinių rašytojų literatūrinės kūrybos skaitymais, deklamacijomis ir solistų dainomis.

Kolonijos bendruomenė nemažai domėjosi literatūrinėmis popietėmis, kurių literatūros ir žurnalistikos būrelis per praėjusius metus, paprastai šeštadieniais, surengė 10: 1945 m. -- X.27; XI.3, 10, 17; XII.1, 15; 1946 m. - II.9; 23; III.23 ir IV.22. Čia paprastai būdavo paskaitoma po paskaitą, taip pat pasirodydavo vietiniai rašytojai ar žadantieji būti rašytojais su savo kūryba.

Aplankę yra mūsų kolonijų ir iš kitų kolonijų žymūs lietuvių rašytojai: 1945.XI.26, atvykę drauge su Ravensburgo ansambliu, centr. bendrabučio salėje savo kūrybos paskaitė poetai B.Brazdžionis, B.Augustinavičius ir A.Gustaitis; 1946.VI.23 per literatūros popietę sporto halėje savo kūrybos paskaitė St.Santvaras, A.Gustaitis ir P. Andriušis.

4. Aktualijos ir diskusijos

Spaudos ir literatūros skyriaus iniciatyva Liaudies Universiteto paskaitų apimtimi Kempteno lietuvių kolonijoje nuo 1945 m. rudens beveik kiekvieną sekmadienį būna politinių ir kitokių aktualijų paskaitos, skaitomos pamainomis Dr.P.Meškausko ir C.Surdoko. Aktualijos pateikia paskutiniųjų pasaulio įvykių santraukinę apžvalgą, be to, kartais iš komiteto nariai dar padaro pranešimų svarbesniaisiais vietos reikalais ar atsako į kolonijos narių iškeltuosius klausimus. Tos aktualijos visada gausiai lankomos kolonijos bendruomenės.

To pat skyriaus iniciatyva buvo suorganizuota akademinio pobūdžio diskusijų "Būsimosios Lietuvos" vardu: 1946.I.4-6 "Lietuvos urbanizmas", kur pagrindinis referentas buvo doc.dipl.inž.K.Kriščiukaitis, ir 1946.II.20-22 "Lietuvos sienų problema" su pagrindiniu referentu prof.Stp.Kolupaila. Diskusijose gyvai dalyvavo daugelis kolonijos narių akademikų. Numatytas "Būsimosios Lietuvos" diskusijų paskaitų ciklas dar nebaigtas.

XII. SPORTAS

Kuo gali pasididžiuoti Kempteno lietuvių tremtinių bendruomenė, kuo ne, -- sportu tai tikrai gali. Čia turime patį stipriausią visoje vakarinėje Vokietijoje krepšininkų vienetą -- "Šarūną", kuris lietuvių rinktinės vardu uoliai rengėsi net atstovauti Lietuvai šįmet, apie gegužės mėnesio pradžią, IV Europos krepšinio olimpiadoje Šveicarijoj. Bet, deja, ne dėl savo kaltės, o dėl politinių ar kitokių motyvų nebuvo priimtas dalyvauti. Tačiau ir kitos sporto šakos Kemptene nepamirštamos, o joms visoms vadovauja sporto skyrius, įsteigtas 1945.VII.17. Visoms sporto šakoms priklauso 213 narių. Yra du klubai: "Šarūnas" ir GSK /Geležinkelininkų Sporto Klubas/; be to, gimnazija turi savo sportininkų būrelį.

Organizuojant sporto skyrių, buvo nemaža bėdos dėl sportinės aprangos ir sporto priemonių įsigijimo. Laimė, kad UNRRA Team 76 dir. kpt.C.W.le Grand ir Welfare Officer Washington atjautė mūsų sportininkų reikalus ir, kur tik galėdami, pagelbėjo. "Vytauto" stovykloje /Rottachstr.15/ gauta puiki, anksčiau vokiečių kariuomenės naudota sporto halė, kur dabar nuolat mankštinasi mūsų sportininkai ir būna rungtynės, gausiai lietuvių žiūrovų lankomos.

Sporto skyriui 1945.VII.17-VIII.1 vadovavo inž.J.Riauba, o po to ligi šiol vadovauja Ed.Vengianskas.

1. Krepšinis

Nuo pat kolonijos įsisteigimo krepšinis buvo mėgiamiausias sporto žaidimas. Čia jį žaidžia ne tik tikrieji krepšininkai, bet ir vaikai, kartais ir šiaip mėgėjai, pvz., ansamblio dalyviai bandydami savo jėgas prieš kitus, bendrabučio blokai tarpusavyje rungdamiesi ir kt. Tačiau galutinai krepšininkai sustiprėjo patekę į žymaus Lietuvos krepšininko bei sportininko Z.Puzinausko rankas, kuris ėmėsi uoliai vadovauti reprezentacinei lietuvių krepšinio komandai.

Tvirčiausi, be abejo, bus "Šarūno" krepšininkai, bet neatsilieka ir GSK. Nuo 1945.VII.17 iki 1946.VI.11 Kempteno lietuvių tremtinių krepšininkai sužaidė 171 rungtynes, būtent: su amerikiečių kariais 26, su latviais, estais ir vokiečiais 32, su lietuvių komandomis 113, tik vienerias tepralaimėdami, o visas kitas dažniausiai su labai žymia persvara laimėdami. Pažymėtina, kad "Šarūnas" 1946.VI.9 Lübecke įveikė 41:27 pasekme latvių rinktinę, patį geriausiąjį čia, Vokietijoje, esantį latvių krepšininkų vienetą.

2. Kitos sporto šakos

Per praeitus metus /1945.VII.17-1946.VI.11/ mūsų sportininkai yra žaidę dar tokias rungtynes: 4 tinklinio, 2 laimėdami ir 2 pralaimėdami; 1 futbolo lygiomis; 8 stalo teniso, visas laimėdami; 3 šachmatų, visas taip pat laimėdami.

Prie "Šarūno" veikia meškeriojimo sporto sekcija, kurioje yra 68 nariai. 62 meškeriotojai čia yra gavę iš karinės valdžios leidimus meškerioti.

3. Sporto šventės

Kempteno lietuvių kolonijos sporto halėje 1946.II.2-3 buvo sporto šventė, kurioje įvykdytos krepšinio varžybos ir Bavarijoje esančių lietuvių stalo tenisininkų pirmenybės. Krepšinio varžybose dalyvavo 10 komandų: 3 vietinės /"Šarūnas", GSK, Gimnazija/ ir 7 iš kitų lietuvių kolonijų /Wiesbadeno, Hanau, Memmingeno, Dillingeno, Tübingeno, Münchemo ir Augsburgo/. Stalo teniso pirmenybėse dalyvavo 26 sportininkai. Iš viso šventėn susirinko 123 sportininkai. Šventės pabaigai surengtas kuklus koncertas, kurio programą atliko Augsburgo lietuviai.

Kempteno sporto šventės tęsinys buvo IV.6-7 Dillingene, kur įvykdytos krepšinio, tinklinio ir stalo teniso varžybos.

XIII. ĮVAIRIOS ORGANIZACIJOS

Steigtis įvairioms atskiroms organizacijoms Kempteno lietuvių tremtinių kolonijoje buvo ne vienas motyvas, bet ypač čia svėrė profesinio tobulinimosi reikalas. Todėl čia per metus yra atsiradę nemaža įvairių profesinių organizacijų.

1. Skautų tuntas

Jis Kempteno kolonijoje įsisteigė 1945.XII.22, sutelkdamas 180 skautų,-čių, kurie pasidaliję į 7 vienetus: 2 mergaičių draugoves, 2 berniukų draugoves, 2 jaun.skautų draugoves ir 1 vyčių būrelį. Nuo savo įsisteigimo iki 1946.VII.1 tuntas yra padaręs keleta iškylų bei

ekskursijų į kalnus ir kitur. Per tą laiką tuntas turėjo 6 sueigas, kuriose 120 skautų davė įžodį. Tunte veikia skiltininkų kursų "Tėvynės" draugovė. 1946.VI.2 Kemptene, prie Illerio kranto, buvo visų čia gyvenančių DP skautų: lietuvių, latvių ir lenkų bendras laužas, sutraukęs prietemoj žiūrovų ir iš miesto pašaliečių.

Skautų tuntui nuo 1945.XII.22 iki 1946.I.20 vadovavo sktn.A.Radžius, o po jo ligi šiol vadovauja psktn.Pr.Urbutis.

2. Studentų draugija

Pasidarius gyvam studijų reikalui lietuvių tremtinių jaunuomenėje, Kemptene gyvenantieji lietuviai studentai 1945.IX.15 įsteigė savo draugiją. Jon įstojo 90 narių. Draugijos tikslas – tirti studijų galimybes Vokietijoje ir užsieniuose ir apie gautus to tyrimo rezultatus informuoti mūsų studentiją. Čia studentai buvo išvystę gyvą veiklą besirūpindami studijų galimybėmis. 1946.I.6 jie surengė vakarą ir iš jo gautąjį pelną paskyrė studentams šelpti. Be to, būdavo renkamos aukos kolonijos bendruomenėje tam pačiam tikslui.

3. Mokytojų draugija

Ši draugija įsteigta 1945.VIII.15 rūpintis pedagoginiu vietos lietuvių tremtinių mokytojų bendradarbiavimu ir parengti reikalingų mokykloms vadovėlių. Mokytojų draugijon įstojo 36 nariai. Tačiau žymesnio veikimo toji draugija ligšiol neparodė.

4. Inžinierų draugija

Telkdama į vieną vietą profesiniu pagrindu kolonijoje esančius inžinierius, toji draugija organizuoja įvairius technikos ir kt.kursus kolonijos nariams ir rengia jiems paskaitų iš technikos srities. Draugija įkurta 1945.VII.24 ir turi 34 narius, dipl.ir nedipl.inžinierius.

5. Teisininkų draugija

Teisininkai, susiorganizavę 1946.II.2, rūpinasi savo profesiniais reikalais ir svarsto aktualiuosius šių laikų teisinius klausimus. Teisininkų draugija turi 16 narių.

6. Ekonomistų draugija

Tos draugijos tikslas – rūpintis ekonomine kolonijos narių gerove ir rengtis ekonominiam Lietuvos atstatymui. Ji įsteigta 1946.I.22 ir turi 26 narius.

7. Ūkininkų draugija

Ji įsikūrė 1946.IV.10 ir turi 24 narius. Tikslas – tobulintis žemės ūkio srityje, turint prieš akis būsimąjį Lietuvos ūkį. Ūkininkų draugija padėjo parūpinti kolonijai žemės sklypą daržui, kur daugumas kolonijos gyventojų šį pavasarį išsiskirstytose lysvėse pasisodino įvairių daržovių.

8. Geležinkelininkų draugija

Pradėjo ji veikti nuo 1946.II.28, sutelkdama Kemptene gyvenančius 52 lietuvius tremtinius geležinkelininkus. Ji rūpinasi savo narius profesiškai lavinti ir rengtis krašto geležinkelių atstatymui. Išleido rotatoriumi išspaustą savo laikraštį "Geležinį kelią" Nr.1. Be to, ji renka medžiagą, kiek Lietuvos geležinkelininkų yra tapusių nacių persekiojimo ir prievartos darbo aukomis.

9. Lietuvių politinių kalinių draugija

Toji draugija pradėjo darbą 1946.V.6 su 15 narių. Tikslas – rinkti žinias apie buv.lietuvius politinius kalinius, kurie buvo nacių kankinami, ir rūpintis tų žmonių gerove.

10. L.R.Kryžiaus Kempteno skyrius

Tas skyrius įsisteigė nepriklausomosios Lietuvos valstybės Raud. Kryžiaus vyr.valdybos trijų narių iniciatyva, būtent: prof.V.Kanaukos, prof.J.Šimoliūno ir doc.K.Kriščiukaičio, kurie po pasitarimo, įvykusio 1945 m. birželio 1 d. miesto parke, nutarė sudaryti laikinąją skyriaus valdybą. Valdyba tuojau ėmė verbuoti narius, kurių skyriun įstojo 67. Padariusi 3 organizacinio pobūdžio posėdžius, valdyba 1945.IX.12 sušaukė visuotinį narių susirinkimą, kuris išrinko nuolatinę valdybą iš 5 asmenų: pirm.prof.J.Šimoliūno, vicepirm.kun. A.Stanevičiaus, ižd.prof.J.Paltaroko, sekr.doc.K.Kriščiukaičio ir vald.nario Dr.A.Petraičio. Revizijos komisiją sudaro: prof.S.Kolupaila, dipl.teis.E.Šukevičius ir Dr.S.Šimoliūnienė. Iki 1946 m.birželio vidurio valdyba atliko šiuos darbus: turėjo per 30 posėdžių; iš įvairių šaltinių surinko apie 5000,–RM aukų; pinigine pašalpa sušelpė apie 60 asmenų apie 7300,–RM sumai; įvairių švenčių proga prie valdybos įsteigtasis moterų komitetas surinko aukų produktais, sudarė iš jų apie 80 siuntinukų ir išdalijo juos ligoniams DP ligoninėje; išlaisvino 7 belaisvius iš Sonthofeno; įvairiems asmenims patarnavo giminių bei artimųjų paieškojimo reikale; atliko Kempteno lietuvių kolonijos gyventojų surašymą pagal vyr.valdybos instrukciją, sudarydama kiekvienam iš 3 egzempliorių anketą; paskirstė ir dar tebeskirsto BALF pirmos ir antros siuntos gautus drabužius ir kt. Tuo tarpu skyrius turi 80 narių.

EDUCATIONAL AND CULTURAL FIELD: Here is a brief survey of one year educational and cultural work that ever was possible under auspices of UNRRA Team 76.

99% of the population are R.Catholics. Their religious affairs are managed by a parish established for this purpose. Records of this parish show that during a year 10 married, 17 born babies were baptized and 6 burried at the cemetery.

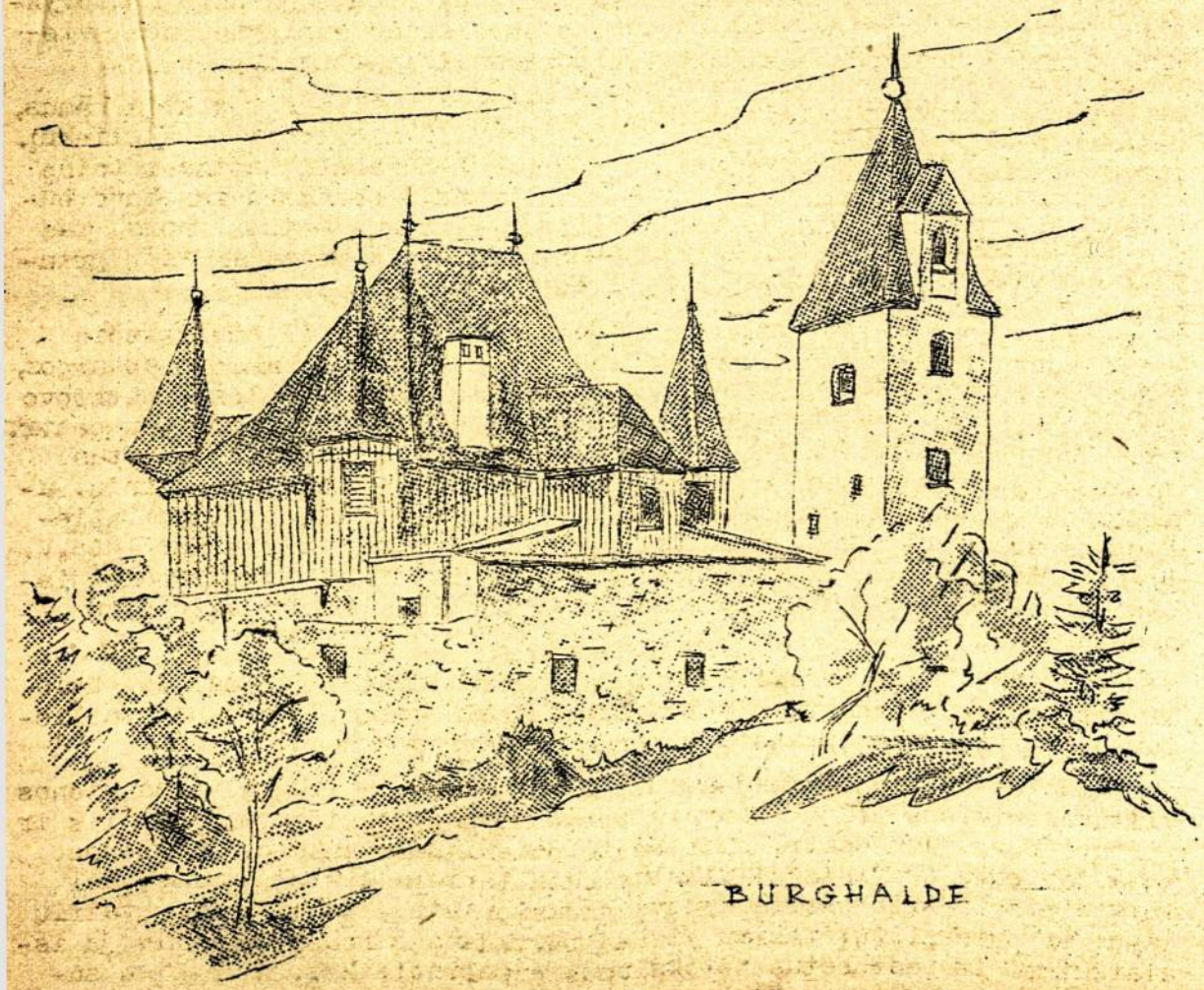
For youth education 8 class secondary school /23 graduates this year!/, 4 grade primary school /9 graduates/ and nursery with 52 children were available. Adults had the possibility to avail themselves of popularity university /70 various lectures of most interesting topics/, English and French language courses, vocational training: book-keeping, drivers, technical specialities such as: electricians, metal artisans, constractors, tanners, hydrometry, radiotechnics and finally Secondary Technical school.

At the begining we had choirs that later turned out to an Ensemble. Many concerts by aid of local power or guests coming from other localities were hold to give pleasure to Displaced Persons of various nationalities. Besides, we had various celebrations, festivals, exhibits, worthy of mentioning such as: Lithuanian Independence Day on February 16., USA Indep.Day on July 4. Mother's Day, Memorial of our transatlantic pilots Darius and Girėnas who had found death July 17. 1933 near their goal already having passed from USA the Atlantic Ocean, participation at the Schongau exhibition and on art exhibit of our own artists in Kempten etc.

As to our publications we should mention that even under present circumstances we had 5 issues of unperiodical "Alguvos Baras" newspaper, 14 issues of so called wall-newspaper. In addition to this the Information Bulletin "A.B. Daily News" gave during a period /begining from May 21. 1945/ of one year 304 issues full of radio and press information of world-wide and domestic events. All publications were printed with a rotator. A journalisim and literature section was existing too. It appeared with 10 literature evenings-performances. Local bards have published a couple of poetry-books. Almost every Sundy we had lectures commenting world-wide events, besides, we had launched two discussions of purely academical nature concerning future Lithuania and her problems.

The Lith.Assembly Center at Kempten has the strongest basketball team among Displaced Persons in Germany – so called "Sartnas". It had during a year 117 games with an excellent score in its favour, for out of these 117 games only one game was lost. Sportsmen have arranged a sport-festival too. Europe's basketball olympical-plays that took place in Swizz on May 1946 didn't allow to participate.

The Center has spreaded Scout-troops and wide belowsaid professional associations: teachers, engineers, lawyers, economists, farmers, railway employees, students etc. Besides there is a section of Red Cross and a Lith.Ex-political prisoners'association.

BURGHALDE

Amerikiečių kariuomenei užėmus Kemptenę /1945.IV.27/, netrukus jų karinė valdžia išleido įsakymą visiems išvietintiesiems /DP/ svetimšaliams keltis gyventi į stovyklas, kur pažadėtas aprūpinimas maistu ir kitomis gyvenimo reikmenėmis. Kadangi iš pradžios nebuvo aiškus karinės valdžios nusistatymas atskirų Pabaltijo tautų atžvilgiu, tai lietuviai Kemptene dėl stovyklos įsteigimo susitarė eiti išvien su artimaisiais kaimynais - latviais ir estais. Bendrojo stovyklojo paskui tie ryšiai nebenutrūko, o dar labiau susipynė, nes vienodi ūkiniai reikalai glaudžiai rišo visas tris tautas.

Mūsų bendrabučiui karinė valdžia paskyrė realinės mokyklos namus, kur tuojau ėmė rinktis ir kurtis lietuviai iš miesto ir jo apylinkių. Nuo 1945.V.17 pradėta aprūpinti maistu per bendrabutį, atimant teisę maitintis iš vokiečių kortelių. Persikėlimas į bendrabučius buvo būtinas, kas norėjo gauti išvietintiesiems skiriamą maistą, nors tas potvarkis dėl vietos stokos bendrabučiuose apsigyventi ir kitų priežasčių negalėjo būti visiškai griežtai įvykdytas.

Pradžioje išvietintiesiems maisto buvo gaunama iš amerikiečių konfiskuotų vokiečių kariuomenės sandėlių. Pirmosios maisto atsargos, kurias pabaltijiečiai perėmė iš amerikiečių karinės valdžios atstovo kpt.Heins, buvo įvairūs maisto dalykai, pasilikę tame pat mūsų centr. bendrabutyje /Salzstr.17/. Reikia pažymėti, kad ten buvęs maistas daugiausia buvo užsieninės kilmės, - rasta net lietuviškų žirnių. Paskirtuosius maisto produktus perėmė visų trijų tautų atstovai. Lietuviams atstovavo ir jų ūkio bei mitybos reikalus tvarkė nuo 1945.V.17 iki XI.1 dipl.inž.B.Masiokas. Nuo V.12 iki VI.10 visų pabaltijiečių kolonijos ūkis buvo tvarkomas amerikiečių paskirto esto savo nuožiūra.

Kai 1945.VI.11 perėmė Kemptено DP globojimą UNRRA Team 76, ūkio ir mitybos reikalams tvarkyti pabaltijiečių kolonijoje sudaryta lietuvių, latvių ir estų atstovų taryba iš trijų asmenų.

Maistas būdavo davinėjamas iš vieno sandėlio ir gaminamas vienos virtuvės visiems trijų tautybių tremtiniams. Paskirstymo sandėlis ir virtuvė buvo mūsų centr.bendrabučio požeminiame aukšte. Pradžioje, kada dar buvo ne visiškai tikslus buhalterinis atsiskaitymas, dėl maisto paskirstymo pasitaikydavo nesusipratimų, sukeliančių įvairių kalbų ir priekaištų; tačiau viskas pavykdavo tarpusavy gražiuoju išsiaiškinti ir pastebėtus netikslumus pašalinti, kol, griežčiau sutvarkius atsiskaitymą, tie nesusipratimai beveik visai išnyko.

Bendrabučiuose gyvenantieji buvo maitinami taip, kad produktus, kurie nereikalingi pietums ar vakarienei pagaminti, jie gaudavo į rankas. Kiti maisto dalykai buvo atiduodami į bendrą virtuvę, kur pusryčiams išvirdavo tiktai kavos, o pietums, taip pat dažniausiai ir vakarienei – sriubos. Pietūs tebūdavo iš vieno patiekalo, nes ankšta virtuvė dideliam valgytojų skaičiui neįstengdavo daugiau ko padaryti. Dėl sauso kuro stokos ir kitų priežasčių, nors ir stengiantis, sunku būdavo pagaminti nustatytu laiku pietus ir vakarienę, todėl gyventojų tarpe ir dėl to išsigirsdavo nepasitenkinimo. Virtuvėje dirbdavo, kai gyvenimas apsitvarkė, visų trijų tautybių bendrabučių gyventojai skyrium, pasiskirstę iš eilės savaitėmis.

Kad maisto padalijimas būtų sklandesnis, 1945 m. birželio mėn. pabaigoje lietuvių maitinimas buvo pertvarkytas taip, jog sausą davinį gaunantiems, daugiausia ne bendrabučio gyventojams, maisto produktus imta davinėti atskirai, tam tyčia bendrabutyje įsteigtoje krautuvėje. Visų trijų tautybių stovyklos gyventojams maisto išdalijimas ėjo dviejose vietose: karštą valgį gaudavo iš virtuvės, o sausą maistą atiduodavo į rankas atskiroje nuo virtuvės sandėlyje. Virtuvėje pagamintas maistas ir sausas maisto davinys bendrabutiečiams buvo išdavinėjamas kambariais – kambarių įgaliotiniams, kad mažiau susidarytų painiavos skirstant ir greičiau eitų darbas. Gyvenantieji bendrabutyje ir tie, kurie mieste gyveno, bet maisto gavo iš bendrabučio virtuvės, dėl patalpos nebuvimo valgyklai turėjo valgyti savo kambariuose arba vasaros metu kieme. Bendrabutis valgomųjų indų neturėjo, todėl jais kiekvienas valgytojas gavo pats apsirūpinti. Pravažiuojantieji tautiečiai, kurie ieškodavo Vokietijoje išsiblaškiusių giminių ar artimųjų, buvo papenimi iš susidarančių mažų maisto likučių. 1945 m. birželio-rugpiūčio mėn. tokių pravažiuojančių tautiečių kas mėnesį būdavo 50–90, kuriems tekdavo skirti maisto 2–3 dienas.

1945 m. liepos 2 d. pakartotinai gautas iš karinės amerikiečių valdžios įsakymas, kad visi globojamieji užsieniečiai turi gyventi bendrabučiuose, išskyrus tuos, kuriems pagal gydytojo pažymėjimus dėl nesveikatos karo komendanto bus leista gyventi mieste ar kitur. Ryšium su tuo kasdien lietuvių skaičius bendrabutyje didėjo, vis plaukė naujų tautiečių. Dėl didėjančio žmonių skaičiaus visiems sutilpti viename bendrabutyje /Salzstr.17/ buvo nebeįmanoma, todėl dar paskirta pradžios mokykla /Illerstr./ bendrabučiui praplatinti. Naujai įsteigtasis lietuvių bendrabutis pradėjo veikti apie liepos mėn. vidurį, savo ūkį ir mitybą tvarkydamasis savarankiškai ir atskirai. Naujajame bendrabutyje gyveno ir maitinosi apie 180 žmonių.

Pradėjusioj veikti bendrojoj lietuvių, latvių ir estų virtuvėj 1945.V.17 buvo gaminamas maistas: 438 lietuviams, 168 latviams ir 81 estui, iš viso 687 valgytojams. Bet valgytojų skaičiai, atvykstant stovyklon naujiems gyventojams, diena po dienos didėjo, ir 1945.VIII. 19 bendrojoje trijų tautų virtuvėje jau maitinosi 1442 žmonės: lietuvių 545, latvių 472 ir estų 425. Tai buvo pats didžiausias iš bendro katilo valgiusiųjų skaičius.

Kadangi dėl nesveikatos ne visi lietuviai galėjo misti iš bendros virtuvės, amerikiečių karinės valdžios sutikimu, pagal gydytojų komisijos išduotus pažymėjimus dalis tautiečių gavo teisę imti iš bendrabučio maistą sausais produktais. Imdavo tokį maistą ir dalis tų tautiečių, kurie kaip kolonijos pareigūnai ar negalėdami dėl vietos stokos bendrabutyje gyventi gavo leidimą mieste gyventi. Pačioje pradžioje /1945.V.17/ sausą davinį gaunančiųjų lietuvių tebuvo 24,

paskui jų skaičius augo ir 1945.VIII.19 sausą daviną gaunančiųjų skaičius pasiekė maksimumą – 594. Santraukliai pavaizduojant, maisto gavimo atžvilgiu tuomet buvo susidariusios tokios pradinės ir maksimumą pasiekusios lietuvių grupės:

Eil. Nr.	Pavadinimas	Pradinis maistą gaunančių skaičius 1945.V.17	Maksimumą pasiekęs maistą gaunančių skaičius 1945.VIII.19
1.	Gaunantieji maistą Salzstr.bendrabutyje iš bendros virtuvės	438	545
2.	Gaunantieji maistą Illerstr.bendrabutyje iš atskiros virtuvės	–	180
3.	Gaunantieji sausą daviną iš atskiro sandėlio /krautuvės/	24	594
	Iš viso:	562	1319

Nuo 1945.V.17 iki XI.5, t.y. iki to laiko, kada Unrra ėmė pristatyti maistą iš savo išteklių, visiems tremtiniams, esantiems Kemptene, maistą pristatinėjo vokiečiai iš ūkiškų produktų. Duodamoji maisto norma buvo nustatyta amerikiečių karinės valdžios. Vidutiniškai imant, per savaitę vienam asmeniui duotas toks davinys:

1.	Duonos	2100 gr	– 5145 kal.
2.	Šviežios mėsos	700 gr	– 1120 "
3.	Šviežio pieno	3,5 l	– 1855 "
4.	Sviesto	245 gr	– 1825 "
5.	Sūrio	420 "	– 1428 "
6.	Kviet[illegible]ltų	140 "	– 448 "
7.	Makaronų ar manų	350 "	– 1155 "
8.	Cukraus	70 "	– 280 "
9.	Bulvių	2100 "	– 1365 "
10.	Kavos /erzaco/	35 "	– –
11.	Druskos	105 "	– –

Taigi, savaitinis maisto davinys vienam asmeniui sudarydavo 14.621 kal. ir vienai dienai išeidavo 2090–2100 kal.

1945.XI.3 estams išvykus į Schongau, o latviams gavus atskiras patalpas, kur jie įsirengė savo virtuvę, mūsų ūkis ir mityba pradėta tvarkyti skyrium. Iki to laiko tai tvarkiusi lietuvių, latvių ir estų ūkio taryba palyginti veikusi. Atskyrus ūkį ir mitybą nuo latvių ir estų, galėjome pradėti tvarkytis taip, kaip mums, lietuviams, įprasta ar geriau patinka.

Kad ūkio ir maitinimo reikalų tvarkymas vyktų sklandžiau, 1945.X.26 buvo sudaryta atskira lietuvių kolonijos ūkio taryba iš 5 asmenų, kuriai vadovavo komiteto narys Vl.Mieželis. Tos tarybos uždavinys buvo kontroliuoti ir prižiūrėti, kad gaunami maisto produktai ir kitos gėrybės būtų teisingai ir tiksliai paskirstomos tautiečių tarpe.

Ūkio taryba veikė nuo 1945 m. spalio 26 d. iki gruodžio 16 d.

Kai tik įsisteigė bendrabutis, buvo rūpinamasi ne vien mitybos reikalais, bet taip pat ir žmonių aprangos, stengiantis padėti ypač tiems tautiečiams, kurie neturėjo kuo apsivilkti ar apsiauti. Tam tikslui prie bendrabučio buvo sudaryta speciali saviškių komisija, kuri pagal įteiktus prašymus skirstydavo tikrai reikalingiems žmonėms aprangą, gaunamą mažais kiekiais iš globotojų. Toks aprangos parūpinimo būdas truko ligi tol, kol visą tremtinių aprūpinimą visiškai perėmė Unrra.

Nuo 1945.XI.6 visą mūsų aprūpinimą perėmė Unrra. Sulig ta diena pradėtas duoti maistas iš amerikiečių kariuomenės atsargų. Iš vietos /vokiečių/ išteklių buvo gaunama tik bulvių bei daržovių. Reikia pastebėti, kad skiriamos daržovės nepilnai gaunamos, nes jos nepristatomos.

Pradėtą duoti maisto davinį iš amerikiečių kariuomenės išteklių sudarė pirmos rūšies iš geriausių žaliavų pagamintieji kondensuoti ir konservuoti maisto produktai. Iki 1946.III.6 visiems suaugusiems ir vaikams tas davinys buvo vienodas. Jis buvo išduodamas savaitėmis. Savo sudėtimi — gana įvairus; apskritai paėmus, jis susidėdavo iš šių apytikriai vienodų kas savaitę duodamų produktų su savo kaloringumu:

1.	Kondensuoto pieno	140 gr	— 195	kal.
2.	Kiaušinių milteliai	51 "	— 290	"
3.	Pieno milteliai	225 "	— 1010	"
4.	Margarino	225 "	— 1730	"
5.	Taukų	47 "	— 410	"
6.	Jaut. įvairūs konservai	339 "	— 405	"
7.	Žuvies konservai	109 "	— 163	"
8.	Cukraus	226 "	— 900	"
9.	Marmelado	84 "	— 210	"
10.	Paštėto	84 "	— 100	"
11.	Sūrio	112 "	— 168	"
12.	Sausainių	420 "	— 1800	"
13.	Kvietinių miltų	150 "	— 530	"
14.	Ryžių, makaronų arba manų	190 "	— 680	"
15.	Žirnių	190 "	— 600	"
16.	Sriubos miltelių	190 "	— 600	"
17.	Baltos duonos	2422 "	— 6000	"
18.	Džiovintų vaisių	220 "	— 450	"
19.	Bulvių	1570 "	— 1000	"
20.	Daržovių	1180 "	— 170	"
21.	Pupelių kavos	48 "	— —	
22.	Druskos	95 "	— —	

Iš viso vienam asmeniui savaitinis maisto davinys sudarė 17.412 kal., o dienai išeidavo 2300—2480 kalorijų.

Unrros vadovybės potvarkiu 1945.XI.25 buvo nutraukta globa tautiečiams, kurie dėl nesveikatos, dėl vietos stokos bendrabutyje ar kitų priežasčių, daugumas anksčiau gavę leidimą, gyveno privačiai mieste. Tatai padaryta nieko neįspėjus, kad jie, norėdami gauti globą, turi persikelti į bendrabučius. Kodėl taip padaryta, nebuvo aišku. Pagal tą potvarkį Unrros globa tepalikta tik tiems gyvenantiems mieste privačiai asmenims, kurie dirbo kolonijoj arba Unrroje kokį nors darbą. Kalbamasis potvarkis užkliudė apie 300 tautiečių, sukeldamas jiems dėl maisto nemažą rūpesčių. Kadangi tuo metu nebuvo vietos ap-

sigyventi bendrabučiuose, tai, kol buvo sutvarkytos naujai skiriamosios didesnės visiems lietuviams patalpos, tie visi tautiečiai gavo misti iš vokiškų kortelių. Pradėjus prieš Kalėdas persikelti į naująsias patalpas, didelė dalis tautiečių, kuriems buvo nutrauktas Unrros maistas, iš miesto perėjo gyventi į bendrabutį ir po 3 ar 4 savaičių vėl pradėjo gauti tą maistą. Bet apie 98 asmenys pasiliko gyventi ir toliau mieste su vokiškomis maisto kortelėmis. Vėliau dar dalis jų perėjo gyventi į bendrabutį, o kiti išsikėlė į kitas kolonijas, ir tik keletas beliko mieste su vokiečių maistu.

Nuo 1945.XII.17 kolonijos ūkio ir mitybos reikalų tvarkymas vėl pakeistas: vienam mūsų komiteto nariui pavesta tiesiogiai centralizuotai vadovauti visam kolonijos ūkiui. Šis centralizuotas ir tiesioginis ūkio tvarkymas praktikoje pasirodė gana tinkamas.

Iki 1946 m. vasario mėn. vidurio, t.y. iki to laiko, kol "Vytauto" bendrabutis neturėjo valgyklai reikalingų patalpų ir indų, gyventojai kas su kokiu indu turėdavo maistą pasiimti iš bendrabučio sandėlio ir virtuvės ir neštis į savo kambarius valgyti. 1946.II.28 "Vytauto" bendrabutyje, Unrros maitinimo valdininko Mr. Fotel rūpesčiu, įsteigta valgykla, kurioje maitinasi per 700 žmonių. Pagal duotus amerikiečių karinės valdžios nurodymus, visi bendrabučio gyventojai privalo maitintis valgykloje. Jiems maisto produktai į rankas negali būti išduodami, bet viskas pateikiama kiekvieną kartą ant stalo, atėjus į valgyklą valgyti. Kadangi maisto produktai pristatomi tik vieną kartą per savaitę, – išskyrus duoną, kuri atvežama kasdien, – tai valgyklai kas savaitę pagal gautųjų produktų rūšį sudaromas savaitinis valgiaraštis ir pagal jį gaminami valgiai. Valgykloje valgoma tris kartus per dieną. Skirtasis maisto davinys – 2300 kal. – dienai apytikriai paskirstomas taip, kad pusryčiams tektų 500 kal., pietums 1000 kal. ir vakarienei 800 kal. Įsteigus valgyklą, daugumas tautiečių buvo ja nepatenkinti dėl to, kad suvaržyta individuali mityba; negali kas ką kada nori valgyti, o reikia laikytis bendros tvarkos. Bet kitaip nebuvo galima: reikėjo vykdyti karinės valdžios ir Unrros duotus nurodymus, dedant visas pastangas, kad valgykloje būtų maitinama taip, jog daugumas galėtų pasitenkinti. Iš kitos pusės, reikia pripažinti, kad valgykloje esama ir patogumų: galima jon ateiti kaip svetainėn pavalgyti ir ramiai sau, viską palikus ant stalo, išeiti, nesirūpinant po kiekvieno valgymo indų plovimu. Visą tą nelengvą darbą atlieka valgyklos darbams nustatyta tvarka paskirtieji kolonijos gyventojai. Panašiai, kaip "Vytauto" bendrabutyje, tvarkomasi ir "Vyties" bendrabuty /Fürstenstr.19/. Nuo 1946.III.17 duodamasis maisto davinys, pagal amerikiečių karinės valdžios nurodymus, pradėtas skirti nebevienodas: imta atsižvelgti į maitinamojo amžių ir darbą, sudarant tam tikras mitybos grupes. Pagal tuos nurodymus visi maitinamieji asmenys buvo sugrupuoti taip:

1. Kūdikiai 0–2 metų – 1000 kal. per dieną
2. Kūdikiai 2–6 " – 1600 " " "
3. Vaikai 6–10 " – 2000 " " "
4. Suaugusieji nuo 18 met. – 2300 " " "
5. Jaunimas 10–18 metų – 2700 " " "
6. Nėščios ir maitinančios moterys – 2700 " " "
7. Sunkiai dirbantieji nuolatiniai fiziniai darbininkai – 3000 " " "

Apskritai, mitybos reikalu buvo gauta dar smulkesnių nurodymų, kuriais griežtai įpareigojama ko tiksliau kasdieną sekti valgytojų skaičių, kontroliuoti maisto gavimo teisėtumą ir tuo reikalu pateikti kasdienines žinias ne tik Unrrai, bet ir karinei amerikiečių valdžiai, kad ryšium su maitinimo būklės pasunkėjimu Europoje būtų galima taupiau pramisti.

Kad dėl naujų maisto davinio normų nesusidarytų sunkumų valgyklai, Unrros direktoriaus buvo leista vaikams iki 6 metų ir neščioms bei maitinančioms moterims išdavinėti maistą sausais produktais. Motinos, gaunančios maistą sausais produktais, savo vaikučiams valgį turėdavo pagaminti pačios tam tikslui blokuose įrengtose virtuvėlėse.

Visiems ligoniams, kurie pagal gydytojų komisijos išduotą pažymėjimą reikalingi dietinio maisto, taip pat gyvenantiems pagal Unrros direktoriaus leidimą privačiai, maistas buvo išdavinėjamas taip pat sausais produktais. Nuo 1946 m. balandžio mėn. vidurio ligoniams pagal gydytojų komisijos nutarimą pradėtas duoti papildomasis maistas iš šviežių produktų. Papildomąjį savaitinį maisto davinį pradžioje sudarė vienam ligoniui:

1. Šviežio pieno	3,5 l	– 1855	kal.
2. Sviesto	240 gr	– 1788	"
3. Šviežios mėsos	560 "	– 896	"
4. Kiaušinių	3	– 252	"
5. Cukraus	210 gr	– 840	"

Iš viso papildomasis maistas per savaitę vienam žmogui sudarydavo 5631 kal., tuo būdu per dieną išeidavo 800 kal. priedo prie bendrąja tvarka gaunamo maisto. Kiek vėliau papildomasis maisto davinys buvo sumažintas, ir jis nuo 1946.V.6 per savaitę sudarė:

1. Šviežio pieno	3,5 l	– 1855	kal.
2. Sviesto	210 gr	– 1564	"
3. Šviežios mėsos	280 "	– 448	"
4. Kiaušinių	2,5	– 230	"
5. Cukraus	210 gr	– 840	"

Tuo būdu papildomasi maisto davinys ligoniui sumažėjo iki 4937 kal. per savaitę arba 705 kal. per dieną. Ligonių skaičius, kuris gaudavo papildomojo maisto, buvo tarp 139 ir 174 asmenų.

Dar reikia pridurti, jog nuo 1945.XI.6, kada maistą pradėjo duoti Unrra kondensuotų ir konservuotų produktų pavidalo, susidarė daug sunkumų mūsų kolonijos motinoms, turinčioms kūdikius, kurie sunku buvo pripratinti gerti, nors ir labai geros kokybės, kondensuotą pieną. Be gaunamo skirtojo maisto davinio visiems kolonijos kūdikiams iki 6 metų amžiaus, neščioms ir maitinančioms moterims buvo duodama papildomai per savaitę:

1. Kondensuoto pieno	380 gr	– 530	kal.
2. Šokolado	198 "	– 1025	"

Iš viso papildomai per dieną sudarė 222 kal. Komitetas darė įvairių žygių per Unrrą ir amerikiečių karinę valdžią gauti DP kūdikiams vietoje kondensuoto – šviežią pieną, bet tą reikalą ir geriausiais norais ilgai nepavyko sutvarkyti. Motinoms pačioms teko šiaip taip manytis – gauti kur nors iš šalies šviežio kūdikiams reikalingo pieno. Šis reikalas iš dalies buvo išspręstas 1946 m. balandžio mėn. pradžioje pradėjus duoti ligoniams su papildomuoju maistu ir pieno. Buvo

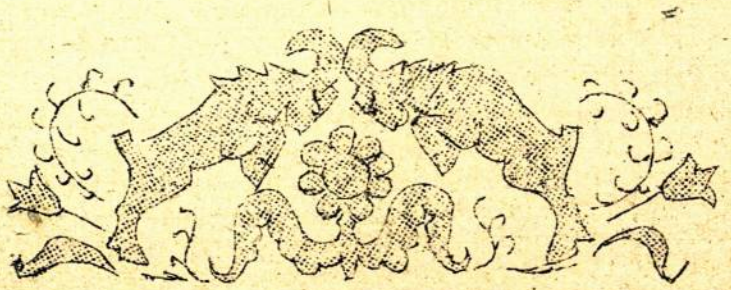
stengtasi, kad nors visi kūdikiai iki 6 metų, taip pat neščios ir maitinančios moterys patektų į ligonių skaičių ir gautų papildomai duodamąjį maistą.

Kada Unrra perėmė visą mūsų aprūpinimą, buvo pertvarkytas ir aprangos gavimo ir davimo reikalas. 1945 m. gruodžio mėn. pradžioje išduotos visiems kolonijos gyventojams aprangos kortelės, su kuriomis Unrros krautuvėje pagal kuponus buvo išduodama skirtoji apranga, taip pat rūkalai, šokoladas ir kitokios smulkios prekės. Tik kai kurie aprangos dalykai, pvz., kojinės, marškiniai, vasariniai batai, buvo duodami visiems be išimties, o kitų aprangos dalykų, kaip paltų, kostiumų, skrybėlių ir pusbačių ne visiems išteko — daug kas negavo. Visą aprangos ir kitų prekių paskirstymą ir jų išdavimą tvarkė pati Unrra betarpiškai per savo pareigūnus ir savo turimą krautuvę.

Nuo 1946.IV.23 kolonijos ūkį tvarko ir jam vadovauja komiteto narys ūkio reikalams J.Vaičeliūnas, o prieš jį tas pareigas turėjo komiteto narys N.Tautvilas. Šiame rašinyje padarytoji mūsų kolonijos ūkio veiklos apžvalga apima laikotarpį nuo 1945.IV.27 iki 1946.VII.1. 1946.VII.1 Kemptene lietuvių kolonijoj gaunančių Unrros aprūpinimą buvo 1256 asmenys, o negaunančių to aprūpinimo ir gyvenančių mieste ar apylinkėse iš vokiškų maisto kortelių apie 38 asmenis.

Pabaigoje tenka pažymėti, kad daug sunkumų ir nemalonumų tekdavo ir tenka pakelti ir išgirsti tiems pareigūnams, kurie tvarko ir vykdo patį maisto ar kitų skirtųjų gėrybių paskirstymą bei jų išdavinėjimą kolonijos nariams. Sunkumai čia kyla, kada reikia derinti bendruosius kolonijos reikalus su atskirųjų jos narių pageidavimais, o kartais net ir reikalavimais. O reikia atminti, kad ne viskas, ko atskiras bendruomenės narys pageidauja ar nori, yra būtinai naudinga ir bendruomenei. Be atskiro nario pasiaukojimo apskritai yra neįmanomas bendruomenės gyvenimas, juoba stovyklinis gyvenimas. Bet, kad ir būta kartais nesklandumų, mūsų kolonijos ūkio ir mitybos reikalai, ūkio pareigūnų ir visų tautiečių rūpestingo darbo dėka, buvo tvarkomi gana gerai. Per metus, tvarkant savo kolonijos ūkį ir aprūpinant žmones įvairiomis gėrybėmis, daug mums yra pagelbėję savo darbu ir rūpesčiu atsakingi UNRRA Team 76 pareigūnai: dir.kpt.C.W. le Grand, Administrative Officer Mme.de Sorbier, Welfare Officer Mr. Washington, Adm.Suply Officer Mr.High ir kt. Jų visų rūpestis mums paliks visuomet gražių ir malonių prisiminimų, kada iš benamių gyvenimo vėl susirasime normalų gyvenimą — savo Tėvynėje.

FARMING AND FEEDING SURVEY: This article indicates how the Ass. Center has managed its camp-magagines, kitchen, mess and kept records of wheadcount, supplementary food rations, allotments etc.

BENDRABUČIAI IR JŲ GYVENTOJAI

Kempteno lietuvių tremtinių kolonijos jaunuose "archyvuose" pirmutinė data, 1945.V.17, rodo, kad tuomet centr.bendrabutyje /Oberrealschule Salzstr.17/ gyveno 420 lietuvių, o Parko mokykloje /Parkschule/ – 42, taigi iš viso 462 lietuviai. Pirmajame bendrabutyje apgyvendinti vieni lietuviai, ogi antrajame kartu su latviais ir estais, kur pastarieji sudarė žymią daugumą. Bet jau tų metų gegužės pabaigoj lietuviai atsiskiria nuo latvių ir estų, vieni pereidami gyventi į centr.bendrabutį, o kiti į miestą. Tolimesnį mūsų stovyklos gyventojų judėjimą ar kaitaliojimąsi ir jų apgyvendinimą įvairiose Kempteno miesto vietose nuo 1945.V.17 iki 1946.VII.1 matome čia iš žemiau įdėtos lentelės /žr.45 psl./. Ta lentelė rodo, jog mažiausias gyventojų skaičius bus buvęs pirmomis bendrabučio kūrimosi dienomis /462/, o aukščiausiai tas skaičius pašoko 1946.V.1 /1340/. Iš pradžios karinė valdžia buvo nusistačiusi maistą bei aprūpinimą teduoti tik tiems žmonėms, kurie galėjo pasitalpinti bendrabučiuose. Tie, kurie tuo laiku gyveno ne bendrabučiuose, gavo tenkintis vokiškomis maisto kortelėmis. Bet matydama, jog į bendrabučius nepareina visi norintieji juose apsigyventi, karinė valdžia laikinai leido daliai žmonių su DP aprūpinimu pasilikti mieste, ir tokių, pvz., 1945.VI.1 buvo 225.

Iki 1945.VIII.1, kada lietuvių tremtinių Kemptenan susirenka iki 1317, baigiasi čia jų antplūdis. Daugumas lietuvių DP čia yra gyvenę ir amerikiečiams užeinant; palyginti, maža iš kitur čia jų yra atsikėlusių. Unrros globojamų lietuvių tremtinių skaičius Kemptene 1945m. apie lapkričio pabaigą buvo nukritęs, nes mieste gyvenantiems buvo nutrauktas maistas. Įsisteigus "Vytauto" bendrabučiui, nuskriaustieji galėjo jame prisiglausti, ir tuo būdu Kempteno lietuvių stovykloje gyventojų skaičius išliko beveik pastovus. Apskritai, per visus metus ir dar dabar jaučiamas spaudimas, kad miestiečiai persikeltų į bendrabučius.

Žmonės bendrabučiuose apgyvendinami pagal amerikiečių karinės valdžios nurodymus, kuriais nustatoma kiekvienam gyventojui ne mažiau kaip po 36 kv.pėdas kambario ploto. Bet dėl patalpų stokos, ypač pirmaisiais kūrimosi mėnesiais, užplūdus daugeliui žmonių, reikėjo pasitenkinti ir žymiai mažesne gyvenamojo ploto kvadratūra. Taip antai, centr.bendrabutyje praeitų metų liepos mėn., kada ten susirinko 617 žmonių, buvo prisikimšę ne tiktai kambariai, bet ir koridoriai. Ilgainiui, gavus erdvesnes patalpas, taip pat ir dabartiniu metu, žmonės

KOLONIJOS GYVENTOJAI SKAIČIAIS

Gyvenamosios vietos	Gyventojų skaičius pamėnesiui														
	1945 V 17	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	1946 I	II	III	IV	V	VI	VII
1. Centr. bendrabutis /Salzstr.17/	420	532	617	543	514	510	446	450	154	188	186	189	-	-	-
2. Parko mokykla	42	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Salzstr.24	-	-	-	20	20	19	20	20	-	-	-	-	-	-	-
4. "Vytauto" bendrabutis/Rottachstr.15/	-	-	-	-	-	-	-	-	858	889	907	913	980	985	992
5. Englisch. Institut	-	-	-	46	49	47	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6. Illerstr.14	-	-	-	181	182	174	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7. Fürstenstr.19, nuo 1946.V.1 "Vytis"	-	-	-	-	-	-	237	247	-	-	-	-	93	93	97
8. Immenstädterstr.74	-	-	-	18	18	18	16	16	5	5	5	3	3	3	3
9. Striegelstr.1	-	-	-	18	19	19	18	20	-	-	-	-	-	-	-
10. Miestas	-	225	490	491	511	518	483	128 /255/	123 /166/	130 /99/	133 /94/	131 /95/	170 /94/	169 /88/	187 /56/
Iš viso	462	757	1107	1317	1313	1305	1220	1236	1306	1311	1325	1331	1340	1338	1335

P/a s t a b a: Skliausteliuose skaičiai mieste gyvenusių, kuriems buvo nutrauktas Unrros aprūpinimas.

gavo vietos erdviau įsikurti, žinoma, ta prasme, kad kiekvienas gyventojas turi ne mažiau kaip 36 kv.pėdas.

Bendrabučių vadovybės turėjo ir tebeturi daug rūpesčių, kaip patalpinti žmones kambariuose. Mūsų gyvenamieji namai normaliais laikais bus turėję visiškai kitą paskirtį: jie buvo pastatyti ne žmonėms gyventi. Daugumas tų namų - tai mokyklų pastatai, o "Vytauto" bendrabutis - buv.ligoninė. Todėl čia gyvenamieji kambariai ar klasės yra gana dideli, ir juose turi susiglausti kartais net po kelias šeimas. Mažų kambarių, kur galėtų gyventi atskiros šeimos, maža tėra. Paskirstant kambarius, buvo laikomasi nusistatymo, kad pirmoje vietoje atskirus kambarius gautų ligonys, šeimos su mažais vaikais ir dirbantieji, ypač švietimo darbininkai, turintieji ir namie nemaža padirbėti. Kadangi nedidelių kambarių buvo nedaug, tai dar ir šiandien pasitaiko šeimų su kūdikiais, ypač iš vėliau atvykusių į Kemptenų, kurios turi tenkintis gyvendamos bendruose kambariuose.

Patys kambariai tiek "Vytauto", tiek "Vyties" bendrabučiuose mūsų DP sąlygomis yra pakenčiami. "Vyties" bendrabutis apkūrenamas krosnimis, o "Vytauto" - centriniu šildymu. Kuro pakako. "Vytauto" bendrabutyje veikia prausykla /dušai/ su karštu vandeniu.

Gyvenamuosiuose kambariuose esama šiokių tokių baldų. Turime daugiausia medines lovas, daug kur ir dviaukštes, stalą ir kėdžių, taip pat kiek reikiant spintų drabužiams ar maistui susidėti. Guoliui pasikloti yra čiužinys, prikemšamas šiaudų, kurie labai retai teįmanoma pakeisti, nes Kemptenas - tai ne šiaudų kraštas. Užsikloti gauta po antklodę. Indai valdiniai tik valgykloje. Elektros lemputės kambariuose pačių gyventojų nuosavybė.

"Vyties" bendrabutis yra iš vieno gyvenamojo namo, kur anksčiau buvusi mokykla. Jame, be gyventojų, turi vietos mūsų pradžios mokykla, gimnazija ir visų Kempteno DP skaitykla - biblioteka. Čia yra ir sporto halė, kuri naudojama choro repeticijoms ir susirinkimams. To bendrabučio gyventojams valgykla ir virtuvė įrengta tenai pat šalimais esančioje švabiškoje smuklėje.

"Vytauto" bendrabutį sudaro trys gyvenamieji blokai, be to, virtuvės su valgykla namas ir didelė sporto halė, labai pravartu mūsų krepšininkams. Čionai telkiasi visos Kempteno lietuvių kolonijos įstaigos: komitetas su švietimo, administracijos ir ūkio skyriais; koplyčia, vaikų darželis, aukštieji technikos kursai, "Alguvos Baro" redakcija, darbo įstaiga, ambulatorija, policija, paštas, skautų reikalams patalpos, blokų vedėjų raštinės, stalių, šaltkalvių, elektromonterių, batsiuvių dirbtuvės ir beveik visi maisto sandėliai pusrūsiuose. "Vytauto" bendrabutis turi ir telefono centrinę.

Mūsų kaimynai latviai gali pasigirti gyvena istoriniame bendrabutyje, nes jie nuo pat įsikūrimo pradžios nėra dar pajudėję iš vietos. Mūsų likimas šiuo atžvilgiu daug liūdnesnis, nes nemaža turime gyventojų, kuriems per pusmetį teko kraustytis iš vieno bendrabučio į kitą net po tris kartus.

BENDRABUČIŲ VADOVYBĖ

Bendrabučiams vadovavo iš kolonijos gyventojų tarpo išrinktieji vedėjai, kuriuos paprastai vadindavo komendantais. Centr.bendrabučio vedėjas nuo jo įsikūrimo iki 1945.VII.25 buvo J.Andrius. Paskui iki tų pačių metų X.29 bendrabutį administravo P.Žukas. Po jo bendrabutį

tvarkyti perėmė P.Šopaga iki XII.17. Pastarojo įpėdiniu tapo inž.P. Ringys, kuris bendrabučio vedėju prabuvo iki jo uždarymo, t.y.1946 m. kovo mėn. Tada dalis bendrabučio gyventojų buvo perkeldinta į "Vytauto" bendrabutį, o kiti į "Vyties".

"Illerio" bendrabutis /Illerstr.14/ buvo įkurtas 1945 m. liepos mėn. Jam vadovavo A.Klimas. Spalio mėn. šis bendrabutis uždaromas ir jo gyventojai perkeldinami į Fürstenstr.19 bendrabutį, kuris vėliau pavadintas "Vyties" bendrabučiu. Šio bendrabučio vedėju iki jo uždarymo gruodžio mėn. buvo A.Stadalninkas. Bendrabučio gyventojai persikėlė į "Vytauto" bendrabutį, kuriam nuo jo įsikūrimo iki 1945.IV.23 vadovavo komiteto vicepirmininkas, o paskui vadovavimą perėmė P.Šopaga. Pats jauniausias bendrabutis - tai "Vyties", kuris įsteigtas 1946 m. balandžio mėn. vietoje, kur anksčiau buvo buvęs Fürstenstr.19 arba, kaip vadindavo, "Gimnazijos" bendrabutis. Jam vadovauja J.Musteikis.

Nuo mūsų kolonijos įsikūrimo dienos iki šiam laikui komiteto, bendrabučių vedėjų ir visų mūsų kolonijos įstaigų nepamainomas bendradarbis buvo ir tebėra anglų kalbos mokovas Z.Petreikis. Ant jo pečių gula mažne visi vertimų darbai.

Centr.bendrabučio iki 194 .XII.17 ir nuo tos pat datos "Vytauto" bendrabučio vedėjais buvo ir dabar yra komiteto nariai. Jie kartu yra ir visos lietuvių kolonijos administracinių reikalų vedėjai. Visų kitų bendrabučių vedėjai išrenkami tų bendrabučių gyventojų visuotiniuose susirinkimuose ir pristatomi komitetui patvirtinti. Bendrabučiuose tvarkai ir rimčiai palaikyti bendrabučių vedėjai - komiteto nariai leidžia vidaus tvarkos taisykles ar paskirus administracinius potvarkius, privalomus visų bendrabučių gyventojams.

RŪPINANTIS DARBU

Laikomasi nusistatymo, kad visi kolonijos ar bendrabučių viešieji darbai būtų atliekami visų galinčių dirbti gyventojų, jeigu jie neturi kokių nors pareigų, paskiriant juos darban iš eilės. Nuolatiniams transporto darbams atskirais laikotarpiais iš pradžios buvo susidariusios savanorių darbininkų grupės.

Visos kolonijos viešųjų darbų tvarkymas buvo centralizuotas nuo 1945.XII.17, paskyrus šiam reikalui darbų tvarkytoją inž.J.Kizlaitį. Tuojau paruoštos viešiesiems darbams tvarkyti taisyklės, kurias komitetas 1946.I.15 patvirtino ir tuo būdu jos įgijo saistomosios galios.

Viešaisiais darbais laikomi: Unrros transporto darbai, darbai malkų sandėlyje, virtuvės bei valgyklos ir kiti ūkio darbai. Šie darbai reguliuojami darbų tvarkytojo, atskiriems administraciniams daliniams paskiriant atitinkamą turimųjų darbo jėgų skaičių pagal darbo laiką. Tuo tarpu tie darbai, kurie teliečia atskirus bendrabučius, pvz., švaros palaikymas koridoriuose ir kitur, buvo tvarkomi pačių tų bendrabučių darbų paskirstytojų. Sutraukiant visų dirbusiųjų darbo laiką nuo 1945.XII.23 iki 1946.VII.16, iš viso išdirbta buvo tiek dienų: Unrros transporto darbuose 1033, Unrros malkų sandėly 262, ūkio darbuose 186, virtuvės bei valgyklos darbuose - vyrų 1032, moterų 1416. Tuo būdu vyrai yra išdirbę 2513 darbo dienų, o moterys 1416.

1946 m. birželio mėn.pradžioje atsirado Unrros Darbo įstaiga, kurios tikslas visus darbinguosius kolonijos gyventojus - vyrus nuo 16 iki 65 metų, o moteris nuo 16 iki 55 - įjungti į pozityvų darbą.Kiek-

vienos tremtinių tautybės stovykloje, taigi ir lietuvių, įkurtos atitinkamos darbo įstaigos, per kurias vykdomi Unrros darbo įstaigos uždaviniai. Darbų tvarkymas ir aprūpinimas DP žmonių darbu nuo to laiko įgavo planingumo pobūdį. Iki šiol per darbo įstaigą dar nedidelis žmonių skaičius tėra gavęs darbo; bet tos įstaigos buvimas mūsų viešųjų darbų tvarkymui padarė esminį perversmą. Pirmiau viešiesiems darbams ir net bendrabučių vidaus darbams žmonės buvo skiriami iš eilės; dabar šis skyrimo būdas pasidarė nebeaktualus, nes kalbamiesiems darbams atsirado nuolatiniai ir pastovūs dirbančiųjų kadrai.

Darbo įstaiga daug rūpinasi ir profesiniu paruošimu, remdama ir pati organizuodama įvairių specialybinių kursų tremtiniams. Pažymėtini šiuo metu/VII.27/ veikią kursai: 1/odininkų, kuriuos lanko 20 lietuvių ir 4 latviai; 2/radiotechnikų su 37 klausytojais; 3/plaukymo ir skęstančiųjų gelbėjimo kursai, kuriuos lanko apie 50 moksleivių; 4/stalo serviravimo kursai, kuriuos lanko 7 asmens; 5/pradeda veikti medicinos seserų kursai ir kt.

Vaikų darželyje, pradžios mokykloje, gimnazijoje, aukštuosiuose technikos kursuose ir kalbų kursuose šiuo metu mokosi 375 asmenys. Stovyklos administracijai ir ūkiui dirba 308, stovyklos įmonėse – 28, Unrros tarnyboje 18, savanorių miško kirtimo darban įsitraukė 32. Reikia paminėti, kad pernai malkų kirtimo prievolę turėjo atlikti kiekvienas darbingas kolonijos vyras, sukirsdamas 7 m normą. Iš 570 vyrų nuo 16 iki 65 metų dabar /VIII.15/ dirba 75%.

ĮMONIŲ SKYRIUS

Stovyklos žinioje veikiančioms amato įmonėms administruoti ir tvarkyti nuo 1946 m. birželio mėn. įsteigtas Įmonių skyrius, kuris glaudžiai bendradarbiauja su Darbo Istaiga, turėdamas uždavinį – tvarkyti esamųjų įmonių darbą ir kurti naujas. Šiam skyriui vadovauja inž. St. Linkevičius. Šiuo metu čia priklauso: stalių, šaltkalvių, batų taisymo dirbtuvės, kirpykla ir elektromonteriai "Vy[illegible]" bendrabutyje. Be to, yra vyriškų ir moteriškų rūbų siuvykla "Kooperatyvas" mieste. Daugumas šių įmonių įsisteigė jau praeitų metų būvyje ir savo darbu daug padirbėjo tiek Unrrai, tiek mūsų kolonijai, tiek karinės valdžios atstovams. Grįžtelėjant į praeitį, tenka pasakyti, jog kai kurios šių įmonių nuo savo įsikūrimo pradžios tvarkėsi labai savaimingai, neatsižvelgdamos nei į kainas, nei į racionalų užsakymų atlikimą. Betgi čia negalima prikaišioti blogos valios, nes visokie nesusipratimai dėl kainų ar kitokie atsitikdavo dažniausiai dėl organizuotumo ir atitinkamos priežiūros stokos. Pastaruoju metu vis daugiau ima pasireikšti geros valios ir bendrųjų reikalų supratimo iš mūsų amatininkų pusės.

BENDRABUČIŲ PRIEŽIŪRA

Gydyklos

Kolonija turi ambulatoriją ir dantų kabinetą. Ambulatorija pradėjo darbą 1945.V.1. Viskas pradėta iš nieko. Patalpos iš pradžios buvo menkos – tik vienas kambarys ir laukiamasis. Neturėta nei baldų, nei įrankių, o vaistų labai maža. Tik per ilgesnį laiką, padedant nemaža rūpesčio, pasiekta norimesnių darbui sąlygų. Maksimalinis gydytojų, dirbusiųjų ambulatorijoje, skaičius buvo 9. Ambulatorijoje, be gydytojų, dar dirba 3 med. seserys ir 1 raštininkė.

Dabartinė ambulatorija, įsikūrusi "Vytauto" bendrabutyje, turi

2 kambarius ir koridorių laukiamajam. Prie ambulatorijos yra 2 stacionarai su 6 lovomis. Iš čia, reikalui esant, ligoniai siunčiami į DP ligoninę Kemptene.

Nuo 1945.V.1 iki 1946.IV.1 ambulatorijoj sveikatos reikalais apsilankė 6116 asmenų atskiroms konsultacijoms, per kurias konstatuota šie susirgimai: 1/bronchitas 193, 2/gastritis 125, 3/cholelithiasis 31, 4/širdies ligos 65, 5/appendicitis 9, 6/diabetes 2, 7/reumatas 95, 8/avitaminozė 788, 9/anemija 137, 10/struma 97 /vaikų 40, suaugusių 57/, 11/moterų ligos 117, 12/egzema 19, 13/scabies 34, 14/trachoma 2, 15/gonoreja /chr./1, 16/lues III 1 ir kt. Džiovininkų turime: atvirų 8, iš kurių 5 sanatorijoje ir 3 kolonijoje; uždarų 33; kaulų džiovos 5; vienas vaikas su kaulų džiova guli sanatorijoje. Vaikų susirgimų pasitaikė tokių: 1/varicella 24, 2/škarlatina 2, 3/rachitis 30, 4/hilusitis 40, 5/diatesis exud.20, 6/avitaminozė 150. Dėl ligų ligoninėn pasiųsta 104 ligoniai, tyrimui - 29. Mirė 7: 3 nuo ligų, 1 nuo senatvės, 1 nuskendo, 1 nusiplikino vandeniu ir 1 nužudytas.

Medicinos personalo Kempteno lietuvių tremtinių kolonijoje yra užregistruota: 7 medicinos gydytojai, 5 dantų gydytojai, 8 medicinos seserys, 2 akušerės ir 2 sanitarijos puskarininkiai. Pirmuoju ambulatorijos vedėju buvo Dr.J.Mikelionis. Nuo 1945 m. birželio mėn.ambulatorijai vadovavo Dr.J.Mačys, o nuo tų pačių metų lapkričio mėn. iki šiol Dr.Šimoliūnienė.

Dantų kabinetas įsikūręs mieste. Jo vedėja yra Dr.Kriščiukaitienė. Visi smulkieji instrumentai ir sterilizatorius yra pačios vedėjos nuosavybė.

DP ligoninėj dirba 2 lietuvės gydytojos.

Sanitarija

Sanitarijos inspekcija įsteigta 1946.II.8.Iki tam laikui sanitariniais reikalais rūpinosi ambulatorija, ir jos darbas buvo atliekamas tik atsitiktinai.

Sanitarijos inspekcijai vadovauti ėmėsi Dr.Petraitis, kuris drauge yra sanitarijos inspektoriumi ir visoms DP stovykloms Kemptene. "Vytauto" stovyklai yra 4 dezinfektoriai, po vieną kiekvienam blokui, o ketvirtasis - valgyklos blokui. "Vyties" bendrabučiui skirtas vienas dezinfektorius. Dezinfektoriai prižiūri savo bloko ir rajono švarą, rūpinasi higienos reikalais ir šalina trūkumus nustatyta tvarka, atlikdami tą darbą arba vieni, arba kartu su kitais pareigūnais, raba sudarydami sanitarines komisijas. Nuo sanitarijos inspekcijos įsisteigimo dienos ligi šiol, kovojant su blakėmis, dezinfekuota: 137 kambariai, 583 lovos, 573 čiužiniai, 551 antklodė, 500 pagalvių, 355 spintos, 103 stalai, 226 kėdės, 76 kompl.drabužių, 82 įvairių baldų, 153 gabalai įvairių medžiagų, 1 žmogus. Be to, daryta dezinfekcijų: 7 nuo niežų, 1 nuo vidurių šiltinės ir 1 nuo škarlatinos. Blokų sanitarinės komisijos atliko sanitarinį patikrinimą iš viso 21 kartą, o vyriausioji sanitarinė komisija 2 kartus.

SAUGUMAS

Policija

Jau 1945 m. birželio mėn. Kempteno lietuvių tremtinių kolonijoje buvo suorganizuoti tvarkdariai bendrabučių tvarkai bei rimčiai prižiūrėti. Vėliau, rugpiūčio mėn.pereita prie policinės sistemos. Tam

reikalui buvo parengta policijos instrukcija bei taisyklės, kurias patvirtino vietinės Unrros vadovybė. Policijai leista ne tik prižiūrėti tvarką bendrabučiuose, bet ir sekti savo tautiečių elgesį už bendrabučių ribų.

1946.VII.1 padidintas policijos pareigūnų skaičius, o jos priklausomybė irgi kiek pakeista. Nuo to laiko mūsų policija tiesiogiai priklauso policijos centrui prie Unrros vadovybės. Su vokiečių policija santykiavimas pertvarkytas ta prasme, kad mūsų ryšių karininkai turi pastovius postus vokiečių policijoj ir lygiateisiškai veikia su vokiečių policijos valdininkais tais atvejais, kai įvykis liečia DP asmenis.

Nuo savo atsiradimo iki 1946.VII.28 mūsų policija už įvairius nusižengimus bei nusikaltimus yra surašiusi 56 protokolus, iš kurių 5 bendrabučių vedėjams, 45 bendruomenės teismui ir 6 dar nebaigtos kvotos. Policijai vadovauja A.Petrauskas.

Teismas

Dar 1945.VII.9 buvo suorganizuotas Kempteno lietuvių tremtinių kolonijoje teismas, kuriam pirmininkavo V.Mieželis. Nuo praeitų metų rugpiūčio mėn. tam teismui pirmininkauja P.Masiulis.

Kempteno lietuvių kolonijos teismo sprendimus pripažįsta vietos karinė valdžia ir Unrra. Šis pripažinimas efektyviai pasireiškė taip: 1/karinis komendantas aprobavo teismo įstatus; 2/teismo sprendimai įvykdomi karinės valdžios priežiūroje esančiame kalėjime, o kalėjimo administracijai /vokiečiams/ įsakyta šio teismo sprendimus vykdyti; 3/viena byla, iškilusi ryšium su karinės valdžios kontrole traukinyje, perduota šiam teismui spręsti; 4/Unrra yra perdavusi šiam teismui vieną bylą dėl parašo suklastojimo karinės valdžios išduotame dokumente.

Nuo 1945.VIII.1 iki 1946.V.23 Kempteno lietuvių bendruomenės teismas yra atlikęs šiuos darbus: 1/Padaryta posėdžių – tvarkomųjų 33, teisiamųjų 16. 2/Įstojo bylų – baudžiamųjų 53, civilinių 3. 3/Išspręsta bylų – baudžiamųjų 28, civilinių 1. 4/Sustabdyta bylų – baudžiamųjų 5. 5/Nutraukta bylų – baudžiamųjų 17, civilinių 1. 6/Perduota priklausytinai bylų – baudžiamųjų 2. 7/Liko 1946.V.23 neišspręstų bylų – baudžiamųjų 1, civilinių 1. 8/Nubausta asmenų – paprastuoju kalėjimu 4, areštu ir areštu ar piniginė bauda 25. 9/Išteisinta asmenų 9.

Gaisrininkai

1945 m. birželio mėn. buv suorganizuota ugniagesių savanorių komanda, bet ji teišgyvavo tik pusantro mėnesio. Šių metų pradžioje ugniagesių komanda vėl atgaivinta. Ją sudarė komandos vadas A.Balsys ir 3 etatiniai pareigūnai. Išleidžiamos priešgaisrinės taisyklės gyventojams ir ugniagesių statutas. Nuo liepos mėn. toji komanda, Unrros pageidavimu, įjungiama į policijos eiles.

SUSISIEKIMAS

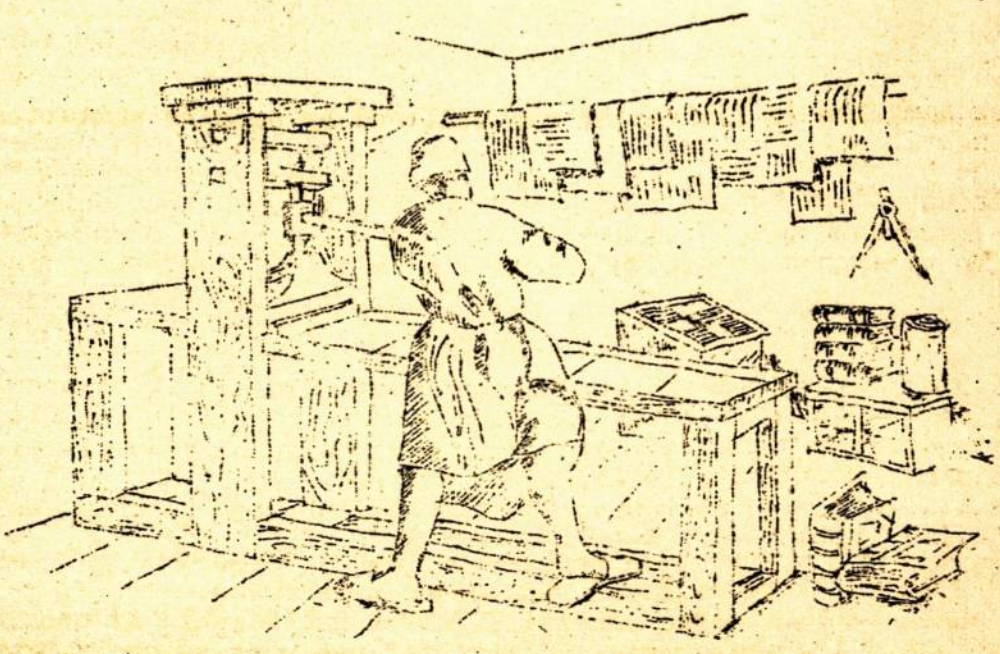
Paštas

Stp.Karvelio rūpesčiu ir jam vadovaujant 1946.I.2 mūsų kolonijoje įsteigiamas vietinis paštas. Jo didelę reikšmę ir patarnavimus mūsų kolonijos gyventojų susisiekimui galime patirti iš čia pateikiamų

davinių apie atliktus darbus per laikotarpį nuo 1946.I.2 iki VIII.15: 1/Gauta paprastų laiškų bei atvirukų 6750 /vidutiniškai 30 per dieną/. 2/Registruotų siuntų 590. 3/Siuntinių gyventojams ir paštui 90 /minimalus svoris vieno siuntinio 10 kg/. 4/Išmokėta kolonijos gyventojams pagal gautas 176 pašto perlaidas 11.015,-RM. 5/Įvairių laikraščių: dienraščių, savaitraščių, mėnesinių žurnalų /be "Alguvos Baro"/ 38.355 egz. 6/Iš Amerikos laiškų gauta 208. 7/Konsulo Budrio ir Daukanto dėka per paštą savo gimines susirado 119 asmenų. 8/Iš Amerikos siuntinių gauta 49. I š s i u n t a per kolonijos paštą: 1/Laiškų 4560 /vidutiniškai per dieną 20/. 2/Laiškų į užsienius 410. 3/Pašto perlaidų išsiųsta 150 - 28.500,-RM sumai, iš kurios 22.000,-RM spaudai.

Kolonijai per paštą gauti šie laikraščiai: "Mūsų kelias" 9700 egz., "Žiburiai" - savaitraščio 10.975 egz., dienraščio 4350; "Tėviškės garsas 1720 egz., "Naujas gyvenimas" 1800 egz., iš Memmingeno "Mintis" 6600 egz. ir kt., iš viso įvairių periodinių ir neperiodinių laikraščių bei leidinių 38.355 egz. Kempteno lietuvių kolonijos paš pašte dabar spaudos gaunama tiek, kiek prieškariniais laikais gaudavo nemažas apskrities miestas, pvz., Telšiai, Kretinga, Marijampolė. Pašte dirba 4 asmens.

ADMINISTRATION OF CAMPS: This article describes when, where and how Lithuanian DP Assemble Centerswere set up in Kempten and been managed. Besides, it describes how such work as Camp-forming, education and similar has been organized. Care and order of the camp are taken by infirmary, sanitation, police, court and firemen. For communication local post office is rendering its services.

TURINYS / CONTENTS

Capt.C.W.le Grand: UNRRA Team 76 metinių proga — Psl.
On the anniversary day of UNRRA Team 76.... 3

Inž.K.Pabedinskas: Nėra rožių be dyglių...
No roses without thorn..... 5

Capt.C.W.le Grand: Apie bendradarbius
About the cooperating staff..... 7

Lith.Assembly Center: Padėka kpt.C.W.le Grand'ui
Gratitude to Capt.C.W.le Grand..... 9

J.S.V.: Keletas įspūdžių iš paminėjimo
Some impressions of celebration..... 9

Capt.C.W.le Grand: Padėkos raštas
Letter of gratitude..... 11

J.Vildūnas: Lietuviams telkiantis Kemptene
Lithuanians settling in Kempten..... 12

N.Tautvilas: Švietimo ir kultūros bare
Educational and cultural field..... 19

N.Tautvilas: Ukio ir mitybos reikalai
Farming and feeding affaires..... 37

A.Stadalninkas: Stovyklų administracija
Administration of camps..... 44

-oOo-

The articles in Lithuanian are followed by concise summaries.

SUREDAGAVO "Alguvos Baro" redakcijos kolektyvas.
Į anglų kalbą tekstus išvertė Z.Petreikis. Viršelį ir užsklandas nupiešė dail.S.Makarevičius. Fotografinės nuotraukos Pr.Urbučio.

ALp(LKA)3125
1946, Nr. 6